

ATELIER ALMERE

HANNIE SCHAFTPARK / LEEGHWATERPLAS

PRACTICUM INRICHTING
STEDELIJK GEBIED

LANDSCHAPSARCHITECTUUR

WAGENINGEN UNIVERSITEIT & RESEARCHCENTRUM

JANUARI / FEBRUARI 2005

ATELIER ALMERE

HANNIE SCHAFTPARK / LEEGHWATERPLAS

INHOUD

Voorwoord	05
Inleiding	06
Toelichting	13
De Plannen	33

HET PRACTICUM LANDSCHAPSARCHITECTUUR INRICHTING STEDELIJK GEBIED LAR – 31806 (voorheen LAR-31804 en K100-259)

Aan de Universiteit Wageningen wordt de studierichting Landschap, Planning en Ontwerp aangeboden. Het eerste studiejaar van deze studierichting is breed georiënteerd op de genese van het Nederlandse landschap. Na het eerste jaar vindt in deze studierichting een specialisatie plaats in Ruimtelijke Planning of Landschapsarchitectuur. Het tweede jaar is daarmee meer gericht op het ontwikkelen van vaardigheden die specifiek zijn voor de gekozen specialisatie. In het derde jaar wordt een verdere, gedeeltelijk individuele, verdieping aangeboden in de gekozen specialisatie. Voor studenten Landschapsarchitectuur zijn in het derde jaar twee practica belangrijk: het Practicum Inrichting Landelijk Gebied en het Practicum Inrichting Stedelijk Gebied. Het Practicum Inrichting Stedelijk Gebied vindt plaats in januari en februari van elk jaar en beslaat de middagen van deze periode van circa zeven weken.

Voor het Practicum Stedelijk Gebied van 2005 is als studiegebied het Hannie Schaftpark en de Leeghwaterplas in Almere gekozen. In overleg met landschapsarchitecten van de gemeente Almere bleek behoefte te bestaan aan een visie op de toekomstige ontwikkeling van dit gebied. De gemeente Almere onderzoekt momenteel de mogelijkheden om het landschappelijk ingerichte terrein om te vormen naar een meer intensief te gebruiken parkachtig gebied.

Dit boekwerkje is het resultaat van ongeveer 30 ontwerpen voor het studiegebied. In de ontwerpen staat de vraag centraal of het gebied potenties heeft voor een intensief parkachtig gebruik, dan wel op één of andere manier een rol moet spelen in de toekomstige bouwopgave van de stad Almere. De ontwerpen variëren van bescheiden en realistisch tot ingrijpend en verleidelijk. Wanneer de beroepspraktijk actuele vragen stelt aan de Universiteit kan de ontwerprijheid van studenten een rijke schat aan mogelijkheden teruggeven. In hun onderzoek naar ontwikkelingskansen biedt het totaal aan ontwerpen een waardevol overzicht van de keuzemogelijkheden in het studiegebied van Hannie Schaftpark en Leeghwaterplas voor de gemeente Almere.

Het eerste jaar, in 2003, is een begin gemaakt met een nieuwe traditie, toen het gebied van Vroege Vogelbos en Spanningsveld in Almere is bestudeerd en gedocumenteerd. Daarna volgde in 2004 het Pampushout als ontwerpogave. Nu is het Hannie Schaftpark / Leeghwaterplas onderwerp van deze publicatie. De verschillende ligging van deze drie groengebieden in de stadsstructuur blijkt uiteenlopende kansen voor de toekomst te bieden. Daarmee geeft de complete reeks van Practica een genuanceerde visie op het toekomstbeeld van deze uniform ingerichte groene zones of "landschappelijke ontwikkelingszones".

Wij zijn de gemeente Almere bijzonder erkentelijk, dat zij de leerstoelgroep Landschapsarchitectuur financieel opnieuw in staat heeft gesteld ook het practicum Hannie Schaftpark / Leeghwaterplas 2005 te documenteren.

De leerstoelgroep Landschapsarchitectuur,

Frank de Josselin de Jong

Universitair docent landschapsarchitectuur van het stedelijk gebied

Minke Mulder, studente landschapsarchitectuur

Deelnemer aan het practicum Hannie Schaftpark / Leeghwaterplas en student-assistente voor deze publicatie

STUDIEGEBIED

Het studiegebied is het Hannie Schaftpark / Leeghwaterplas in Almere. Het park en de plas maken deel uit van Almere-Stad en liggen tussen de Waterwijk en de Verzetswijk. Het gebied heeft een natuurlijke en bosachtige inrichting rond een grote waterplas. De gemeente Almere wenst een nieuwe invulling voor het gebied.

PROBLEEMBESCHRIJVING

Het studiegebied Hannie Schaftpark / Leeghwaterplas in Almere bestaat uit een boszone en een waterplas. De eerste is de oost-west gerichte strook van Almere-Stad naar Almere-Buiten. De plas is aangesloten op de Hoge Vaart. Het practicum richt zich op dit gehele gebied.

De parkgebieden zijn in een eerste fase aangelegd om een voorlopige, meer landschappelijke inrichting te bieden aan de toekomstige inwoners van met name de wijken Waterwijk en Verzetswijk. Het idee is om deze inrichting door te ontwikkelen met een meer parkachtige opzet.

De groenzones tussen de verschillende kernen van Almere stammen uit het oorspronkelijke Structuurplan voor Almere uit 1977. Dit plan voorziet in een ontwikkeling van Almere tot 250.000 inwoners, maar kan ook door de zogenaamde polynucleaire opzet bij zo'n 150.000 inwoners stoppen. Recente plannen uit Den Haag voorzien echter in een doorgroei van Almere naar 350.000 à 400.000 inwoners. Daarnaast speelt de wens om de groen-

gebieden van Almere, met name via het water, beter met elkaar te verbinden voor recreatieve (water)routes. Bovendien blijkt Almere als geheel te weinig oppervlakte water te hebben voor buffering van regenwater.

Dit roept de concrete vraag op voor het studiegebied, wat de beste toekomstige koers is. Om deze koers te kunnen bepalen zijn een aantal ontwikkelingen van belang:

1. Hoewel het onzeker is waar en hoe de verdere uitbreiding van Almere gestalte krijgt, wordt gedacht aan een intensivering van de stadsparken; de meer compacte parken direct rond het centrum van Almere-Stad.
2. Het Hannie Schaftpark / Leeghwaterplas wordt momenteel extensief gebruikt; de wens is om het park door te ontwikkelen en aantrekkelijker in te richten als een stadspark.
3. De zware ontsluitingsweg Vrijheidsdreef vormt een barrière naar de Verzetswijk, waardoor het gebied zich meer richt op de noordelijk gelegen Waterwijk. De wens bestaat om ook voor inwoners uit de Verzetswijk, het een centraal gelegen park te laten zijn.
4. Hiervoor is het denkbaar om het zicht vanaf de Vrijheidsdreef op de waterplas te verbeteren door bijvoorbeeld de koeienweide te vergroten; nu is de Leeghwaterplas vrijwel onzichtbaar voor passanten.
5. Er moet gezocht worden naar middelen om het gebruik van het parkgebied te vergroten. Er is een horecafunctie denkbaar, hoewel omwonenden al gauw bezwaren maken tegen elke vorm van bebouwing in het park.

Inleiding

OPGAVE

Het Hannie Schaftpark / de Leeghwaterplas: versterking van de functie van het park en de plas als groene buitenruimte van de woongebieden. Gedacht kan hierbij worden aan een meer intensievere parkachtige inrichting, maar wat is een park voor Almere?

De inrichting: in samenhang met de gedeeltelijk geïsoleerde ligging door de infrastructuur kan evenzeer gedacht worden aan een meer ecologische of waterrijke inrichting als stilte- of recreatief gebied.

De bouwopgave: de invulling dient te worden gezien in het licht van de nieuwe bouwopgave, waarvoor de gemeente Almere gesteld wordt. Dit betekent, dat er voor de stad als geheel vraag is naar ruimte voor woningbouw, bedrijfsterrein en kantoorterrein.

BEGELEIDING

Frank de Josselin de Jong
Harro de Jong
Karen Buurmans
Katie Tedder

- docent Landschapsarchitectuur en coördinator
- docent Landschapsarchitectuur
- stedenbouwkundige
- landschapsarchitecte

WERKWIJZE EN FASERING

Het practicum is onederverdeeld in vier fasen:

Fase 1 (3 januari tot en met 11 januari): DE MENING

'PERSOONLIJK STATEMENT'

Van de studenten wordt verwacht dat ze een persoonlijk statement maken ten aanzien van de herstructurering van het plangebied. In dit concept maakt iedere student een keuze voor de nadere uitwerking van één leidend ontwerpthema.

In te leveren werk:

- één beeldend concept op 1 blad A0-formaat (groot formaat kopie) bestaande uit kaartbeeld(en), referentiebeelden en korte toelichting / motivatie.
- geef je concept een motto (naam) mee!
Let op de lay-out; je eerste blad zet de toon voor de verdere presentatie!

Fase 2 (13 januari tot en met 25 januari) DE OVERTUIGING

'VERDIEPING'

Op basis van het individuele concept worden de studenten door de begeleiders in groepen verdeeld. De groepen kunnen beschouwd worden als ontwerpteams, of zelfstandige bureaus. In groepsverband verdiept men zich in de materie van één van de ontwerpthema's, door middel van onderzoek en analyse.

Het doel van het ontwerpend onderzoek is schaalreferenties te onderzoeken en motieven aan te dragen voor de eigen conceptuele benadering (van de groep). Het resultaat van deze fase is om tijdens de tussentijdse presentatie aan het eind van de Fase 2 de andere groepen te overtuigen van het eigen gelijk.

In te leveren werk:

- gezamenlijk product in de vorm van één boekje in liggend A3 formaat met eventueel een enkele grotere kaart.
- mondelinge presentatie (30 minuten) van het groepswork m.b.v. beamer in de collegezaal van het Agrotechnion.
- (een kopie van) de powerpoint presentatie op CD-ROM.

Fase 3 (27 januari tot en met 17 februari) DE VERBEELDING

'DEFINITIEF ONTWERP'

Herbezinning op het individuele concept en vervolgens dit uitwerken tot een definitief ontwerp. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de kennis die door de verschillende groepen is opgedaan.

In de laatste week (kalenderweek 6) van het practicum wordt er nadrukkelijk aandacht besteed aan uitwerkingen op een gedetailleerder schaalniveau.

Donderdag 17 februari, 15.00 uur:

'TENTOONSTELLING EINDPRESENTATIE'

In de vorm van een overzichtstentoonstelling worden de plannen gepresenteerd. Dit zal niet in de vorm van individuele mondelinge toelichting gaan, maar om een vanzelfsprekend eindproduct op posterformaat.

In te leveren werk:

- 1 A0 van het individuele concept (van 11 januari)
- 1 A0 van het totaal plan 1:2000 (2500) (van 3 februari)
- 1 A0 van een essentiële uitsnede 1:1000 (500) (van 10 februari)
- 1 A0 met doorsneden, aanzichten en een cruciaal detail (bv 1:200)
- Toelichting in boekje op A3 formaat, geheel in zwart-wit.
- Korte toelichting in ongeveer 150 woorden op een A4 bij de panelen, eveneens digitaal aan te leveren naar Frank.dejosselindejong@wur.nl

Fase 4 (maandag 20 juni 2005):

'PRESENTATIE GEMEENTE ALMERE'

Betrokken vakgenoten van de gemeente Almere worden uitgenodigd voor een verkorte presentatie van de resultaten. Hiervoor worden de vier meest treffende ontwerpen geselecteerd. Ook de gastsprekers, overige studenten en stafleden van de leerstoelgroep zullen worden uitgenodigd om de ingrepen te bediscussiëren. De presentatie vindt plaats in Almere.

INDELING GROEPEN

Tijdens de tweede fase van het practicum zijn vier groepen geformeerd van elk zeven studenten, die zijn geselecteerd op basis van een gelijke visie op het studiegebied. Deze indeling is ook gehanteerd in de groepering van de eindplannen in dit boekje. Ook als een student in de verdere uitwerking meer neigt naar de opvatting van één van de andere groepen is de oorspronkelijke indeling gehandhaafd.

Groep 1 - De Boswachters

Johanna Bouma
Carlote Cruijzen
Marloes Holleman
Radka Pesoutova
Thamar Tax
Joost van der Werf
Rens Wijnakker

Groep 2- De Pretparkers

Koen Bakker
Eric Bovekerk
Eveline de Kock
Asier Larretxea
Arjen Meeuwsen
Minke Mulder
Tijmen van Straten

Groep 3 - De Uitgevers

Moritz Bellers
Frank Fähnrich
Lars Hanssen
Ian Officer
Claire Oude Aarninkhof
Francis Vos
Renée de Waal

Groep 4 - De Watermakers

Femke Haccou
Peter Hermens
Rianne Knoot
Michiel Koks
Maarten Looise
Monique Sperling
Karim van Wonderen

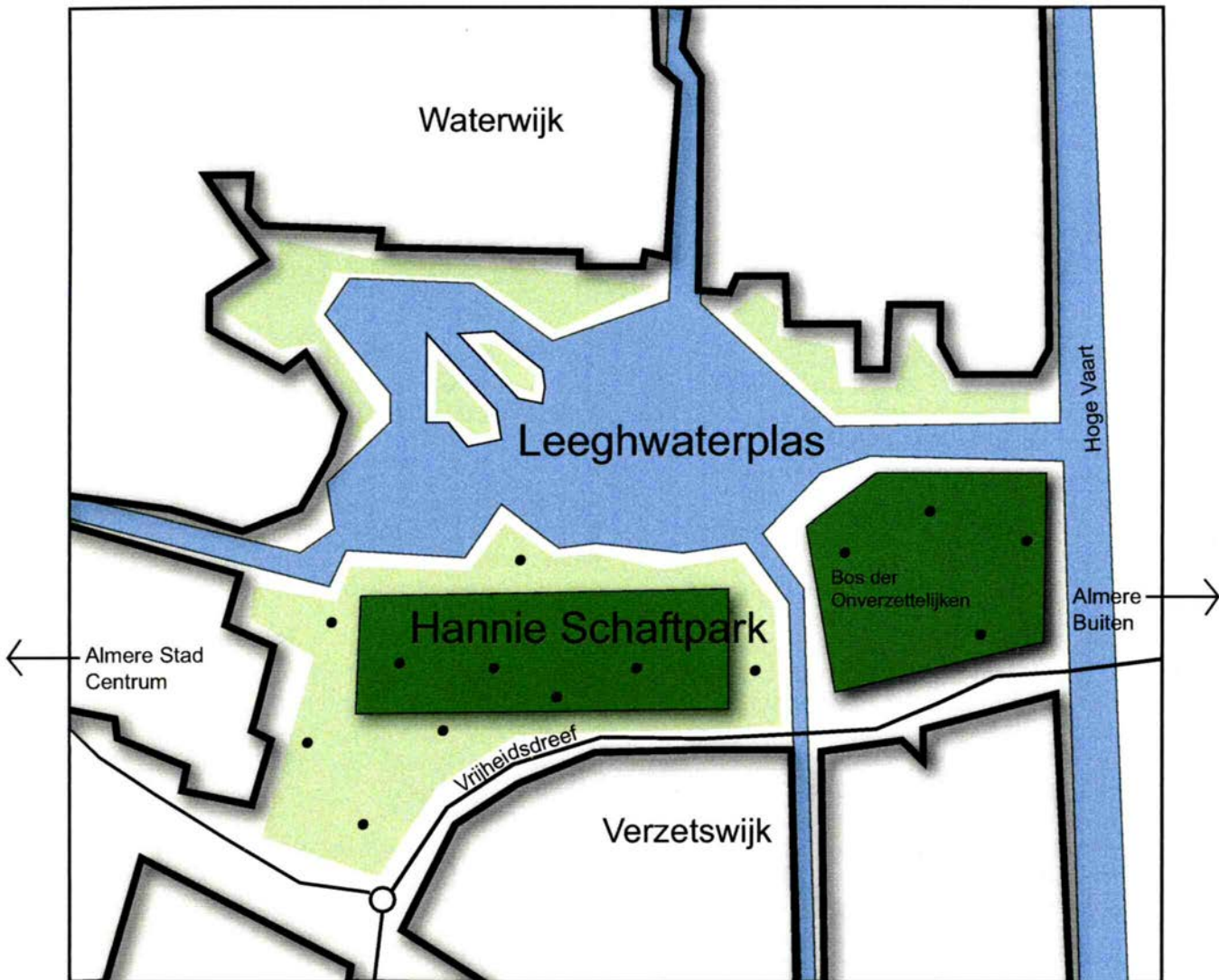
TOELICHTING

De Boswachters

De Pretparkers

De Uitgevers

De Watermakers

Het plangebied

DE BOSWACHTERS

De ontwerpgroep de Boswachters kiest voor het handhaven van het huidige landschappelijke karakter van het Hannie Schaftpark en de Leeghwaterplas. Zij voorzien weinig mogelijkheden voor een sterk geïntensiveerd gebruik, dat een parkachtige opzet zou kunnen rechtvaardigen. Er is zoveel openbare ruimte in Almere, dat ook bij verdere doorgroei met nieuwe woningen geen toename van gebruikers valt te verwachten. Bovendien geven deze landschappelijke gebieden het unieke karakter aan de jonge stad Almere. Het landschappelijke karakter van het gebied past het beste bij extensieve recreatie en geeft een grote vrijheid aan allerlei vormen van individueel gebruik. De groep zet zich vooral in om de noord-zuid gerichte verbindingen met de Verzetswijk te verbeteren, waarmee het studiegebied vooral een wijkfunctie heeft.

De bescheiden aanpak valt goed waar te nemen in het ontwerp van Carlotte Cruijssen. Zij voegt een rand van woningen aan het water toe en versterkt het natuurlijke karakter van de overige plasoevers. De belangrijkste ingreep zijn opengehakte doorzichten door de aanwezige bosstrook, waardoor de plas zichtbaar is vanaf de Vrijheidsdreef.

Radka Pesoutova doet forsere ingrepen in het aanwezige bos om meer afwisseling te bereiken in het zuidelijk deel van het studiegebied. Grote velden met struiken en bloemen geven kleur aan dit parkdeel.

In het ontwerp van Marloes Holleman sluit de inrichting van het Hannie Schaftpark aan op de natuurgebieden van Lepelaarsplassen en Oostvaardersplassen. Het brengt deze ruige natuur dicht bij huis.

Ook Rens Wijnakker stelt een veel natuurlijker, moerasachtige inrichting voor in het zuidelijk deel.

Door smalle lijnen van persroosters in een kriskras patroon over het moeras en de plas aan te brengen concentreert de wandeling zich op deze smalle paden.

Thamar Tax voegt een bescheiden bebouwing toe in het zuidelijk deel, waardoor de verbindingen met de Verzetswijk worden verbeterd. In de westzijde vergroot zij de plas die zo zichtbaar wordt vanaf de Vrijheidsdreef.

Joost van der Werf stelt voor om van dit gebied een groot voorbeeldtuinen park te maken, waar het volledige plantenassortiment te vinden is. De inwoners van Almere ideeën kunnen hier opdoen voor hun eigen tuin.

Een geheel eigen visie valt te zien in het ontwerp van Johanna Bouma. De landschappelijke kwaliteit van het gebied vindt zij zo sterk, dat ze de plas grotendeels dempt en hier overheen een gridachtig polderlandschap ontwerpt. De belangrijkste routes door het gebied bepalen de richtingen van de hoofdpaden.

Focus Groep De Boswachters

DE PRETPARKERS

Het ontwerpteam van de Pretparkers stelt dat dit gebied zich juist leent voor intensivering van het gebruik. Gelegen tussen het nieuwe centrum van Almere-Stad en het centrum van Almere-Buiten kan dit gebied een stedelijk knooppunt worden. Als een groen eiland in een sterk verstedelijkte zone tussen deze beide centra heeft het Hannie Schaftpark de kans om echte publieksfuncties aan te trekken. Almere blijft momenteel sterk achter op het niveau van stedelijke voorzieningen en kan daarin op deze plek aanvulling krijgen. Belangrijk is dat de oost-west verbindingen tussen -Stad en -Buiten worden verbeterd en doorgetrokken. In het park dragen nieuwe oost-west verbindingen bij aan het aantrekken van passanten als een belangrijke nieuwe groep parkgebruikers. Het park krijgt ook daarmee betekenis voor de stad als geheel.

In het ontwerp van Eveline de Kock valt op een subtiele manier het verschil in benadering met de vorige groep waar te nemen. In het ontwerp blijft eenzelfde landschappelijke en bescheiden benadering zichtbaar, maar de oost-west richting van twee doorgaande fietsroutes is sterk aanwezig.

Ook in het ontwerp van Tijmen van Straten is een vergelijkbare bescheiden aanpak te zien. Minder dan in de ontwerpen van de vorige groep stuurt hij aan op het verbeteren van de relatie met de Verzetswijk. De hoofdorientatie van zijn ontwerp is vooral oost-west gericht.

Het ontwerp van Asier Larretxea zoekt een middenweg tussen aansluiting op de Verzetswijk door noord-zuid verbanden en continuïteit in de oost-west richting. Het plan vertoont overeenkomsten met het ontwerp van Tamar Tax uit de vorige groep.

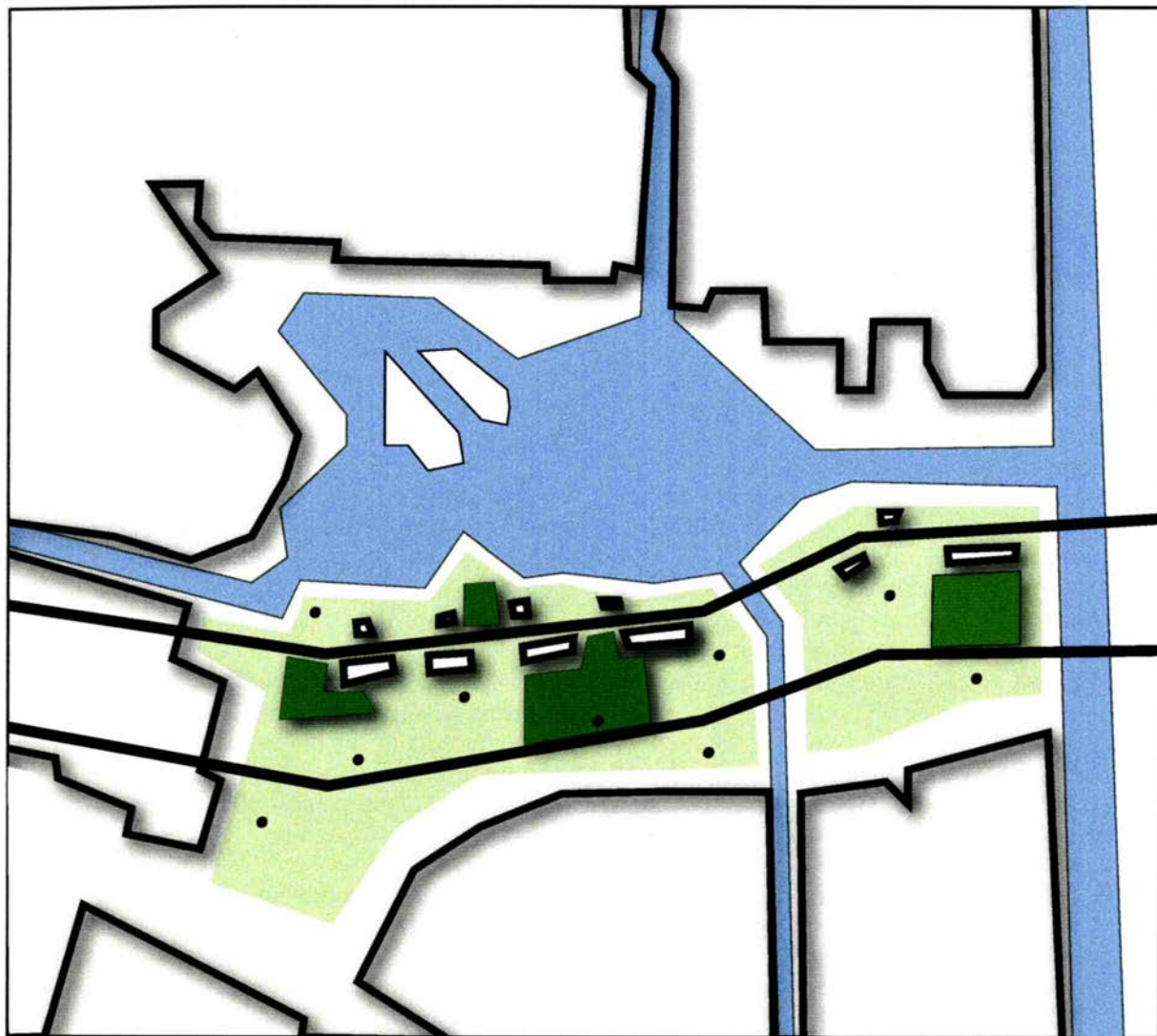
Arjan Meeuwsen voegt bebouwing toe in het zuidelijk deel en sluit daarin aan op de volgende ontwerpgroep: de Uitgevers. Essentieel in zijn

ontwerp is een rondwandeling rond en door de plas, waarbij de route door afwisselende en hoogwaardig ingerichte tuinen voert.

De oost-west oriëntatie is sterk te zien in het ontwerp van Eric Bovekerk. Hij bouwt rond de huidige bosstrook een massief stedelijk blok, die een promenade aan de plas oplevert. Het bos wordt een verborgen binnentuin in het bouwblok.

Ook Koen Bakker voegt sterk bebouwing toe aan het zuidelijk plandeel. Langs de plas ontwerpt hij een zigzaggende route die een stedelijk verband maakt. Ten zuiden hiervan liggen nieuwe woonbuurtjes die in richting aansluiten op de Verzetswijk.

Het eigenzinnige ontwerp van Minke Mulder toont een geheel unieke benadering van de opgave. Langs een verlegde oost-west gerichte Vrijheidsdreef koppelt zij sportvelden en woontorens op een aantal grote eilanden. Deze zijn onderdeel van een lange sportstrip tot aan het centrum van Almere-Buiten. De plas wordt daarbij vergroot tot aan de woonbuurtjes van de Verzetswijk.

Focus Groep De Pretparkers

DE UITGEVERS

Het team van De Uitgevers stelt, dat het Hannie Schaftpark en de Leeghwaterplas te groot zijn om een aantrekkelijk park te vormen. Het gebied heeft de omvang van een stadsdeelpark, maar concurrentie van het Weerwater, de Noorderplassen en Lepelaarsplassen belemmeren deze betekenis voor Almere. Het is volgens deze ontwerpgroep beter om in te zetten op een meer bescheiden wijkvoorziening, waarvoor een kleiner oppervlak volstaat. Door grote delen van het park uit te geven kan het verkleinde park hoogwaardig worden ingericht. Het uitgeven kan zowel de vorm krijgen van nieuwe bebouwing als uitgifte in de vorm van privé-tuinen. De voorstellen voor nieuwe gebouwen sluiten aan op de buurtjes in de Verzetswijk, waardoor de noord-zuid aansluitingen bij de Vrijheidsdreef een kenmerkend ontwerpthema zijn in deze groep ontwerpen.

Het ontwerp van Lars Hanssen lijkt op het ontwerp van Eric Bovekerk uit het vorige ontwerpteam, maar de oost-west relatie is van veel minder betekenis. De aansluitingen op de Verzetswijk zijn veel meer structurerend en leiden naar een tuinenlandschap aan de plas.

Ook in het ontwerp van Renée de Waal is een dwarsbalk van nieuwe bebouwing te zien, die een eigen object vormt in de bosstrook. Het wegenpatroon sluit echter nadrukkelijk aan op de wegen in de Verzetswijk.

Frank Fähnrich ontwerpt een vergelijkbare dwarsbalk, maar dan in de vorm van een compact, hoogstedelijk eiland in de plas. Het wooneiland biedt een unieke woonvorm als aanvulling op de gangbare woonwijken van Almere.

Het stelsel van aansluitingen op de Vrijheidsdreef is een belangrijk ontwerpmotief in het plan van Ian Officer. Stroken met woongebouwen en kantoren worden afgewisseld door laaggelegen

moeraspercelen. Twee slingerende wandelpaden bieden een afwisselende wandeling dwars op deze stroken.

In het ontwerp van Claire Oude Aarninkhof zijn deze bebouwingsstroken versmald tot pieren, waarop één enkele hoge woontoren staat. De pieren zijn eigennuttige elementen in een rietveld voor waterzuivering.

Francis Vos beperkt het openbaar gebied tot een enkele wandeling rond en over de plas. Het overige gebied geeft zij uit als droomtuinen of grote kavels voor vrijstaande woningen in het bos. Het onderhoud van het groene parkgebied wordt daarmee gelegd bij de particuliere eigenaar.

Een sterke ingreep toont het plan van Moritz Bellers, die een vergrote plas vult met twee velden van woonboten. Een centraal gelegen dijk op een eiland is het resterende openbaar park. Zijn ontwerp is in feite de opmaat naar de laatste ontwerpgroep.

Focus Groep De Uitgevers

DE WATERMAKERS

Het laatste ontwerpteam zet in op de verleiding van water. Belangrijker dan het groen kan Almere identiteit ontlenen aan de aanwezigheid van blauw. In veel ontwerpen wordt het watervlak vergroot en een of meer eilanden toegevoegd. Het water is hierbij een dankbaar instrument om het dilemma van het extensieve gebruik op te lossen. De eilanden bieden een combinatie voor massaal gebruik aan de waterkant of individueel en stil gebruik. Tijdens warme zomerdagen biedt de grote plas een welkome aanvulling op de particuliere tuin van het rijtjeshuis. Op stille momenten geeft het water rust en ruimte en een aangename onderbreking van de huizenzee. Hoezo park en drukte? Water is vol en leeg aantrekkelijk en beperkt het wandelen tot de enkele routes, waar je nog iemand kunt tegenkomen.

Het ontwerp van Monique Sperling is verwant aan sommige ontwerpen van de eerste groep. Een aantal nieuwe woonbuurtjes sluiten aan op het verkavelingspatroon van de Verzetswijk. Het tussengelegen water maakt de Leeghwaterplas zichtbaar vanaf de Vrijheidsdreef.

Peter Hermens ontwerpt een groot, grillig gevormd eiland in het midden van de plas. Enkele paden door de plas comprimeren het gebruik, dat op het centrale eiland alle vrijheid krijgt.

Ook Rianne Knoot comprimeert het openbaar parkgebied tot enkele eilanden van verschillend karakter door gebruik te maken van aanwezige kwaliteiten. Een aantal wandelingen bieden een afwisselende route over de eilanden.

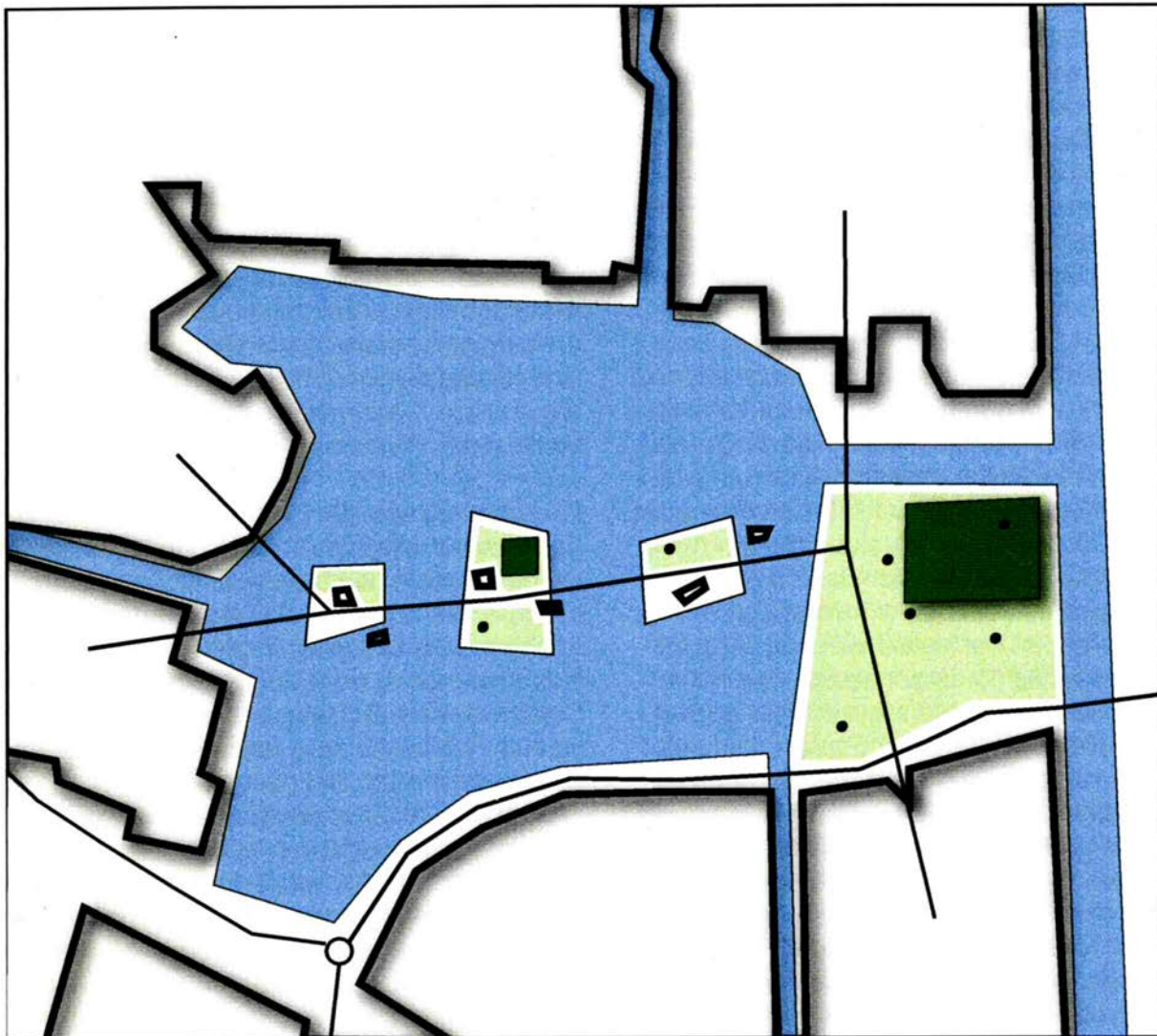
Het ontwerp van Maarten Looise gaat uit van hetzelfde principe, maar hij ontwerpt de eilanden als een voortzetting van de verkaveling van het aangrenzende gebied. Hierdoor ontstaat een

wonderlijke variatie aan uiteenlopende typen eilanden.

Het ontwerp van Karim van Wonderen speelt in op het gebruik van allerlei soorten vaartuigen op de plas. Daarvoor ontwerpt hij een nieuwe jachthaven en een waterwonderland: een archipel van eilandjes van uiteenlopende grootte en vorm.

Ook Michiel Koks ontwerpt een archipel van eilanden, die de contour hebben van puzzelstukjes. Sommige eilanden krijgen bebouwing in de vorm van urban villa's. Hierdoorheen weeft hij een grid van vrijstaande bomen, die in betonnen bakken op het water lijken te drijven.

Het plan van Femke Haccou laat zich minder snel lezen, maar blijkt bij verdere beschouwing van grote poëtische schoonheid. Een confrontatie van een grillige plas met een strakke polder toont de verschillende gezichten van Almere. 's Nachts biedt het onvermoed een waarachtig monument voor de verzetshelden.

Focus Groep De Watermakers

CONCLUSIES OVER DE VERSCHILLENDE ONTWERPVOORSTELLEN

De huidige inrichting van het projectgebied Hannie Schaftpark / Leeghwaterplas heeft een landschappelijk karakter: een aaneengesloten bosstrook, enkele grasvelden en een grote waterplas. De gemeente Almere overweegt om, volgens de oorspronkelijke intenties, het gebied verder te ontwikkelen in de richting van een meer parkachtige opzet. De opgave aan de studenten was om zich een mening te vormen over deze wens om het gebied qua inrichting en gebruik te intensiveren. De studenten hebben met de vraag geworsteld wat nu een park is in een nieuwe stad als Almere. Zij hebben ontworpen aan het gebied tegen de achtergrond van de voorgaande bouwopgave waarvoor Almere zich gesteld ziet: de doorgroei naar 350.000 inwoners. Betekent dit het steeds verder annexeren van de prachtige landbouwgebieden in de polder of de grote watervlakken van het IJsselmeer? Of vergt dit een herbezinning op de aanwezige openbare ruimte binnen het bestaande stedelijke gebied, waarvan het studiegebied onderdeel uitmaakt? De groep van ongeveer 30 studenten heeft hiervoor uiteenlopende antwoorden gevonden, waarbij de gebruiksintensiteit van het gebied het centrale thema bleek. Richt je het gebied in voor extensief en individueel gebruik (is dit gebied bijna een landschappelijk relict) of comprimeer je het gebied op de een of andere manier voor een intensief parkgebruik?

De eerste groep, De Boswachters, kiest voor een landschappelijke benadering. Zij verwachten geen toename van het gebruik,

maar zien bovendien de huidige extensieve inrichting van het gebied als een belangrijke kwaliteit. Het geeft vrijheid aan de parkbezoeker om een eigen gebruik te ontwikkelen. Het gebied biedt daarvoor vooral de ruimte en de nauwelijks gedefinieerde inrichting vermijdt elk voorgeprogrammeerd vertier. Het is niet belangrijk om iemand tegen te komen; integendeel: tijdens het joggen of skeeleren is men gericht op een eigen, individuele ervaring van buiten zijn. Bovendien geeft deze landschappelijke inrichting een uniek karakter aan Almere, waarin de stad zich onderscheidt van andere, historisch gegroeide steden.

De tweede groep, De Pretparkers stelt, dat een park bestaat bij gratie van een intensief gebruik. De helft van de parkbezoekers in traditionele stadsparken komt immers om andere mensen te ontmoeten, of -op zijn minst- te bekijken. De ligging tussen de centrumgebieden van Almere-Stad en Almere-Buiten kan een intensivering van een stedelijke zone tussen deze beide kernen opleveren. Het parkgebied kan hiervan profiteren: het vormt een groene enclave in een zone die door middel van hoogbouw en een variatie aan functies verder kan verstedelijken. In de ontwerpen van deze groep wordt in meer of minder mate bebouwd programma in het Hannie Schaftpark opgenomen om het stedelijk gebruik te intensiveren.

De groep De Uitgevers sluit aan op de vorige groep in gedachtegang over de betekenis van een stedelijk park. Zij zien echter minder in

een stedelijke ontwikkeling van het Hannie Schaftpark, maar richten zich op de omliggende buurten. Het Hannie Schaftpark is dan in deze optie geen stads(deel)park, maar een wijkpark. Hiervoor kan het in oppervlakte aanzienlijk worden verkleind; door middel van uitgeven van "overtollig" gebied blijft een compacter openbaar parkgebied over, dat daarmee een intensiever gebruik zal krijgen. Het uitgeven kan daarbij de vorm krijgen van semi-openbare voorzieningen, particuliere tuinen of ook door middel van verdichting met nieuwe bebouwing.

De vierde groep, De Watermakers, comprimeert in feite ook het te gebruiken gebied. Zij geven hiervoor echter geen openbaar gebied uit, maar vergroten sterk het wateroppervlak van de Leeghwaterplas. Het grotere watervlak concentreert het parkgebruik op enkele routes langs en over de plas. Het gebruik blijft extensief, zoals ook de eerste groep voorziet, maar wordt sterk gecomprimeerd. Dit vergroot de kans om tijdens een ommetje met de hond iemand tegen te komen. Het grote watervlak is bij elke weersomstandigheid aantrekkelijk. Druk gebruikt op warme, zomerse dagen door zwemmende en spelevarende kinderen. En verstillend en rustig op de grijze dagen van het winterseizoen.

De ontwerpkeuzes van de groep studenten kunnen we beschouwen als een vorm van stemming: een uitspraak over de toekomst van het Hannie Schaftpark / de Leeghwaterplas. De mening van deze groep

kiezers is natuurlijk enigszins (groen) gekleurd. Natuurlijk zullen andere keuzes te voorschijn komen, wanneer dezelfde vraag wordt gesteld aan een groep stedenbouwkundigen, architecten of planeconomen. Aangezien het Hannie Schaftpark en de Leeghwaterplas een groen/blauw gebied is, hebben de landschapsarchitecten echter niet ten onrechte een eerste recht van spreken.

De helft van de plannen gaat uit van intensiveren van het gebruik; een even groot deel handhaaft evenwel het huidige extensieve gebruik van het gebied.

Ook valt te constateren, dat de helft van de plannen bebouwing toevoegt aan het gebied, maar evenveel plannen laten het gehele gebied groen en blauw.

In geen van de plannen wordt het gebied geheel opgegeven om onderdeel te vormen van het stedelijk bebouwd gebied. Alle plannen voorzien kansen voor een groen/blauw karakter van het projectgebied, al dan niet na comprimering van het openbaar areaal.

De resultaten van deze stemming onder de landschapsarchitectuurstudenten voor Hannie Schaftpark / Leeghwaterplas kunnen ook vergeleken worden met de uitkomsten van de vergelijkbare ontwerpstudio's voor Vroege Vogelbos & Spanningsveld uit 2003 en het Pampushout uit 2004.

Een minderheid van de studenten uit de studio van 2003 ziet kansen voor een parkachtige inrichting van het Vroege Vogelbos & Spanningsveld. Voor dit gebied

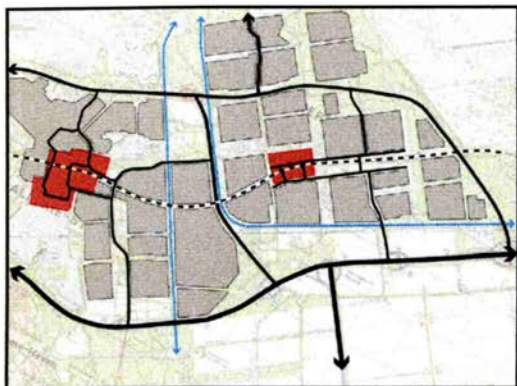
langs de snelweg A6 kiest 3/5e deel van de studenten voor een intensieve bebouwing van de bosstrook. De nieuwe bebouwing in dit gebied smeedt de stadsdelen van Almere-Stad en Almere-Haven aaneen en voorziet in mogelijkheden voor kantoor- of bedrijfsbebouwing langs de snelweg en in een knooppunt bij het Weerwater. De geïsoleerde ligging van het bosgebied als gevolg van een verbrede snelweg met mogelijk een railverbinding biedt weinig kansen voor een aantrekkelijk parkgebruik. Bovendien is het gebied sociaal onveilig voor wie heen en weer moet fietsen of wandelen tussen Stad en Haven.

De kansen voor Pampushout als een groen recreatief middengebied zijn daarmee vergeleken beduidend beter. Het gebied zal niet dezelfde verstedelijkingsprocessen ondervinden die langs de snelweg A6 zijn te verwachten. De luwer gelegen positie tussen de nieuwe stadsdelen Poort en Pampus bieden betere ontwikkelingspotenties als (park)bos, al of niet gecombineerd met gebouwd programma. Ongeveer 3/5e deel van de studenten uit deze studio ziet kansen voor een parkachtige inrichting tegenover 2/5e deel die meer potentie ziet in een geheel bebouwd gebied. Voorwaarde voor de parkachtige opzet is, dat de nieuwe verbindingen door het IJmeer zullen aanlanden in het noordelijk deel van Almere-Pampus. Hiermee ontstaan twee verstedelijkingspolen bij de brugaanlandingen

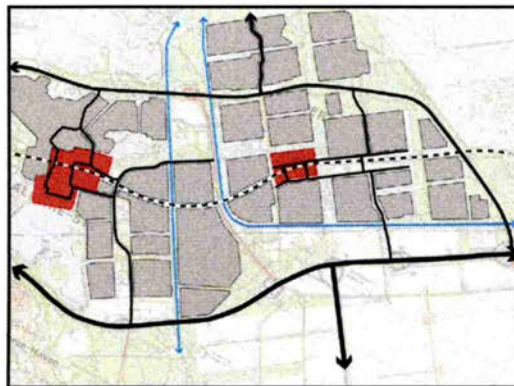
in het westelijk deel van Almere: in het zuid-westelijk deel van Poort en het noordwestelijk deel van Pampus. Het Pampushout vormt daarmee een rustiger tussengebied, als een soort "antiknoop".

Vergeleken met de beide gebieden van voorgaande studio's biedt Hannie Schaftpark / Leeghwaterplas de meeste potenties om een blijvende betekenis als groengebied te vervullen in de stadsstructuur van Almere. Momenteel heeft het gebied echter nauwelijks een unieke positie in het stedelijk weefsel. Concurrenten als de Lepelaarsplassen, de Noorderplassen, het Weerwater en de iets verder gelegen Oostvaardersplassen onttrekken potentiële gebruikers aan het projectgebied. Ook zijn er relatief weinig woongebieden in de directe omgeving, die dagelijkse gebruikers toeleveren aan het gebied. Een intensieve verstedelijking van de zone tussen de centrumgebieden van Almere-Stad en Almere-Buiten kan in belangrijke mate bijdragen aan de positionering van Hannie Schaftpark / Leeghwaterplas en een werkelijk stedelijk gebruik van het gebied. Dit betekent een intensieve transformatie van het omliggende stedelijk gebied. De hierna volgende reeks schetsen illustreert een mogelijke transformatie van de omgeving van Hannie Schaftpark / Leeghwaterplas. De voortgaande bouwopgave, waarvoor Almere gesteld staat, is hierbij geen bedreiging, maar juist een bijzondere kans.

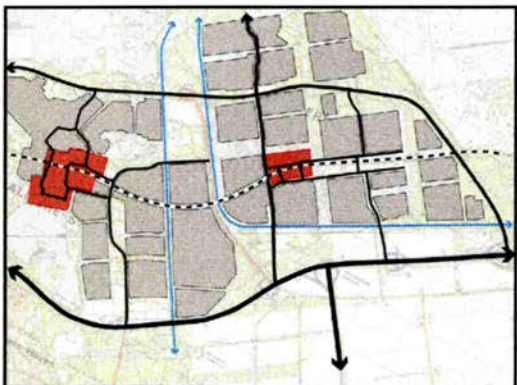
CONCLUSIE STADSNIVEAU

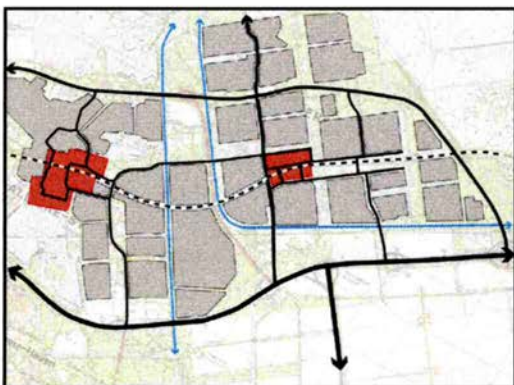
1. vanuit de huidige situatie:

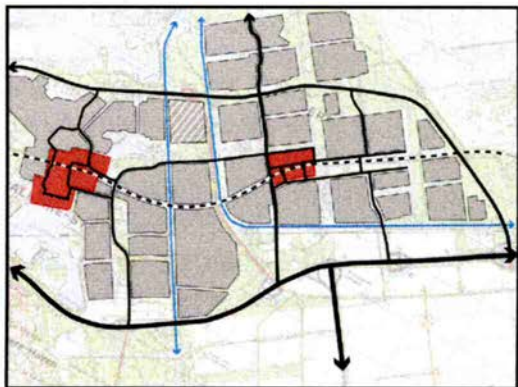
2. verwijder de barrièrewerking van de Tussenring

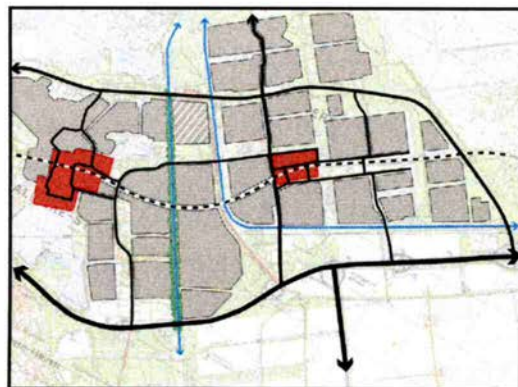
3. leg deze verbinding door Almere Buiten

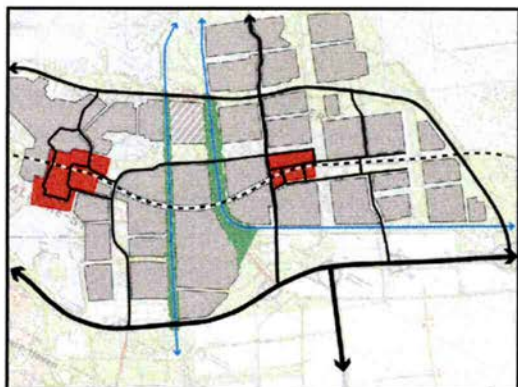
4. trek de Vrijheidsdreef door naar het centrum van Almere Buiten

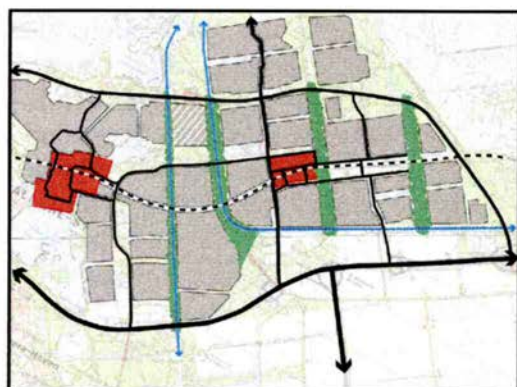
5. vervang de sportvelden door woonbebouwing

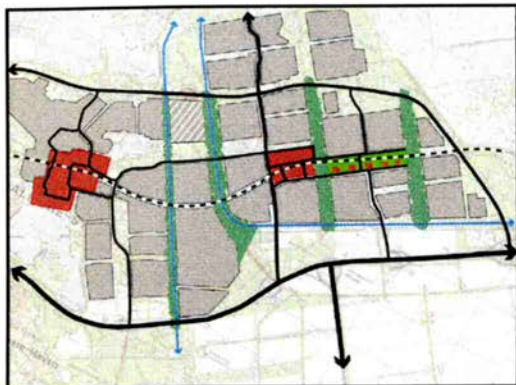
6. koppel groene en blauwe duurzame systemen

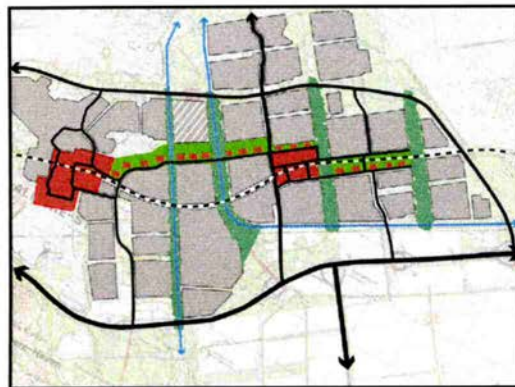
7. verbindt hiermee verschillende groengebieden

8. ook door Almere Buiten in noord-zuidrichting

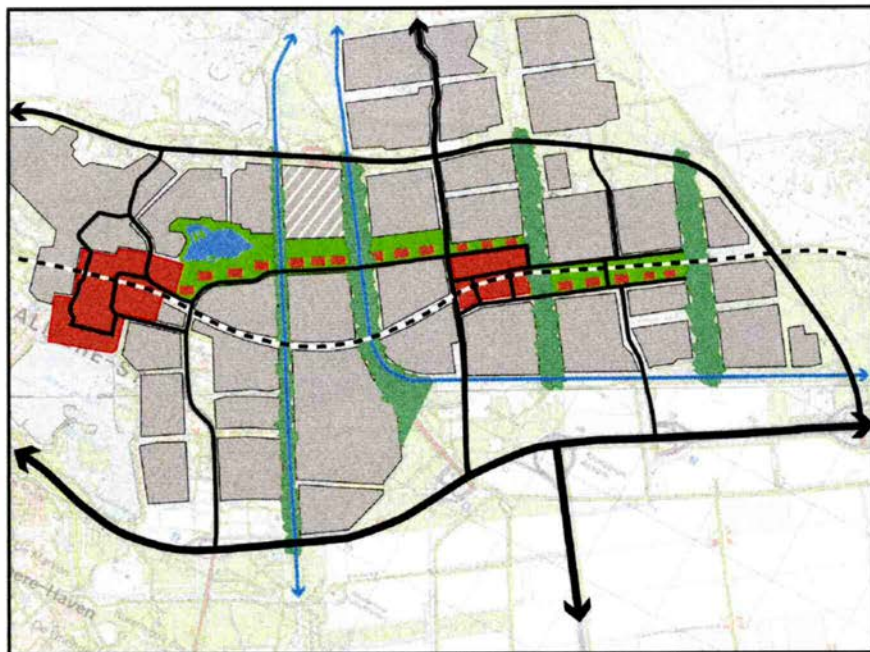
9. koppel groen en voorzieningen aan de verbindende routes

10. van het centrum van Almere Stad tot voorbij het centrum van Almere Buiten

en neem het plangebied op in een strook van groen, voorzieningen en directe routes tussen het centrum van Almere Stad en het centrum van Almere Buiten.

11.

CONCLUSIE WIJKNIVEAU

1. vanuit de huidige situatie:

2. verleg de Tussenring naar Almere Buiten

3. trek de Vrijheidsdreef door naar het centrum van Almere Buiten

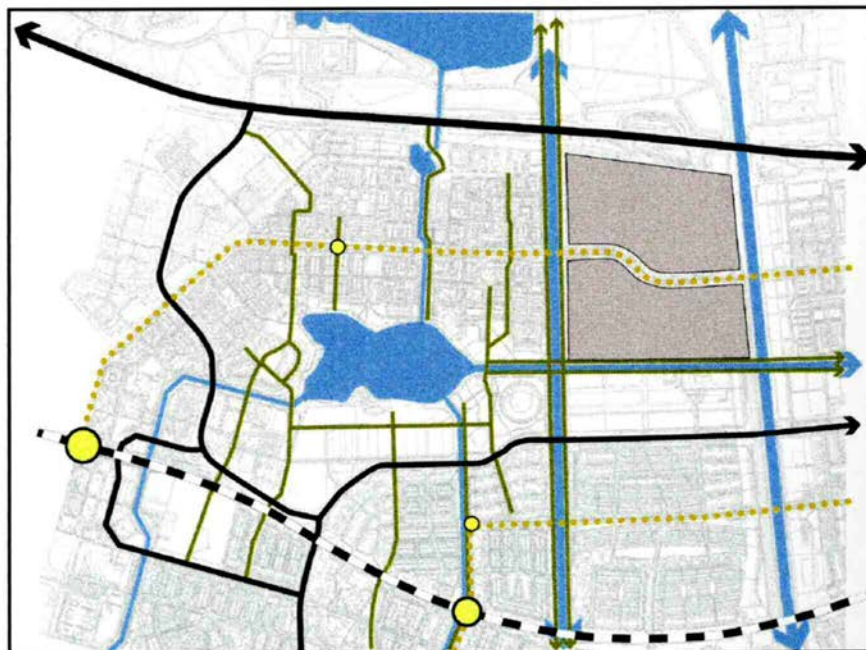
4. creëer meer draagvlak voor het park

5. verbindt Almere Stad en Almere Buiten ook via een waterroute

en creër heldere routes tussen de omliggende wijken en de verbinding tussen het centrum van Almere Stad en het centrum van Almere Buiten.

6.

DE PLANNEN

De Boswachters

De Pretparkers

De Uitgevers

De Watermakers

GROEPSWERK

De groep De Boswachters vindt de grote maat en het extensieve, landschappelijke karakter van het plangebied zeer waardevol. Daarom wordt de huidige tweedeling tussen de Leeghwaterplas en het bosgebied in het Hannie Schaftpark gehandhaafd.

De grote maat en het landschappelijk karakter als belangrijkste kwaliteiten

De ontwerpen richten zich alleen op de opgave, niet zozeer op de context van deze opgave. Wel wordt er gekeken naar de aansluiting van het plangebied op de wijken ten noorden en ten zuiden.

Gebruiksvoorwerpen kunnen er ook zonder gebruiker mooi uitzien

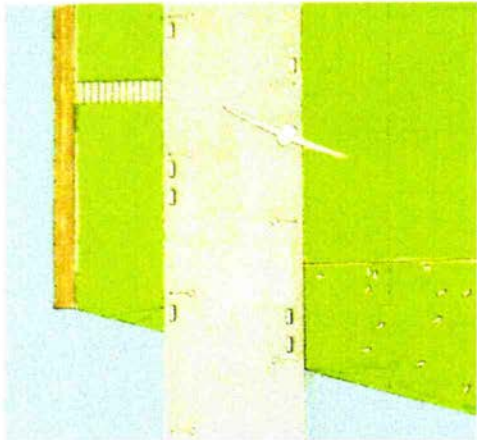
Ruimte voor persoonlijke expressie

POLDER IN DE STAD

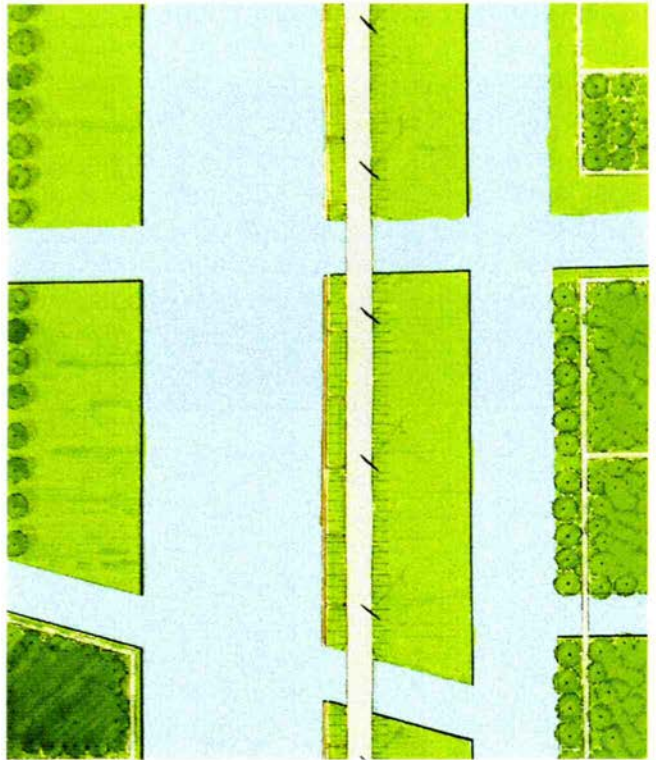
Als uitgangspunt van het park is gekozen voor een polderstructuur die orde en structuur in het park brengt. Door het netwerk van kanalen ontstaan er 'kavels' die elk een invulling krijgen. Er zijn koeienweiden, stukken bos en velden met solitaire bomen. De kanalen bieden tevens de mogelijkheid voor een aantrekkelijke vaarroute naar het centrum, woonwijken en richting de Lepelaarsplassen. Door het park loopt een lange dijk die een belangrijke verbinding vormt tussen twee

aangrenzende woonwijken. Deze dijk zal de attractie van het park worden. Op de dijk kan men de echte polderervaring hebben: windmolens, uitzicht over het water en grazende schapen op de dijk. Kortom, het nieuwe Hannie Schaftpark zal met dit ontwerp een park worden waar water en groen belangrijke onderdelen zijn en waar de polderstructuur en de grote schaal van het park ook daadwerkelijk ervaren zullen worden.

Detail

Uitsnede

Concept

RUIMTE VOOR MENS EN NATUUR

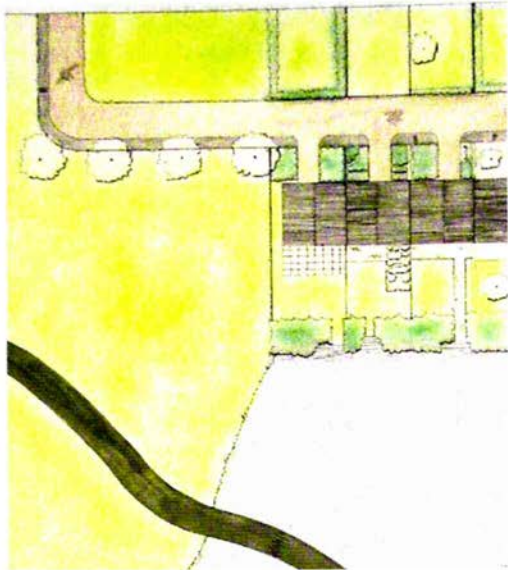
Het Hannie Schaft-park heeft vele ruimtelijke kwaliteiten. Het wordt op dit moment niet veel door mensen gebruikt. Een van de belangrijkste oorzaken hiervan is dat het park zich niet leent voor de verschillende gewenste activiteiten. Er zijn echter maar kleine aanpassingen nodig om het park aangenaam te maken voor gebruikers.

De ruimtelijke kwaliteiten kunnen beter benut worden. Het ontwerp is gebaseerd op de huidige ondergrond van het park. De middelen die nodig zijn om van het park een aangename plek te maken zijn in het ontwerp toegepast. Op deze manier zal de stap kleiner zijn om van het park gebruik te maken.

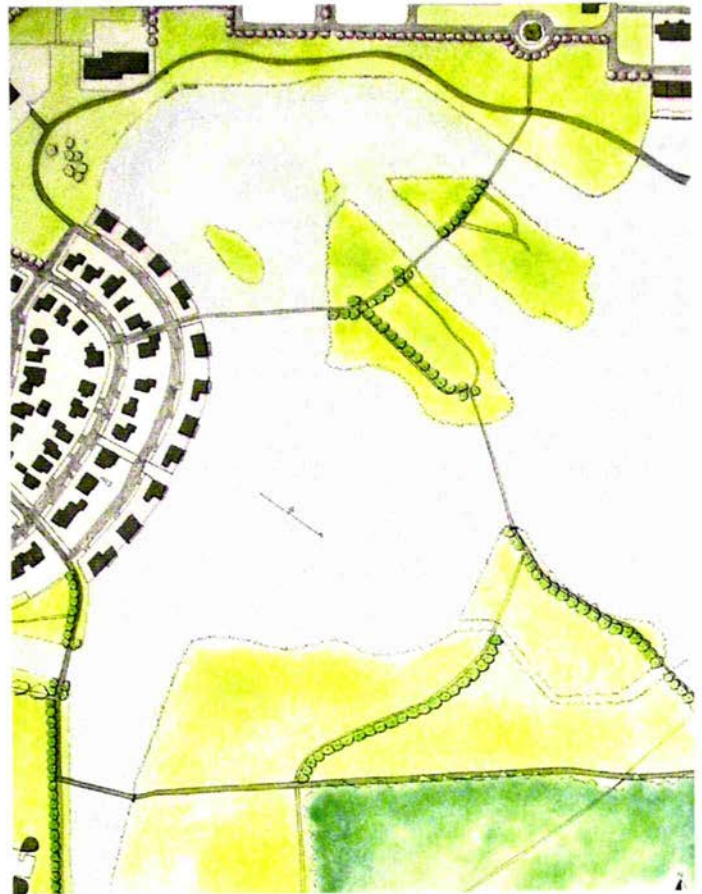

Concept

Detail

Uitsnede

INDIVIDUEEL COLLECTIEF

Op dit moment lijkt Almere het Hannie Schaftpark niet direct nodig te hebben. Er worden nu alleen honden uitgelaten. Maar in de toekomst kan, door intensivering van het centrum, de gebruiksdruk toenemen. Als je het park nu al gaat volbouwen is het weg en waarom zou je? De kwaliteit en identiteit van Almere is bepaald door de ligging van de wooneilanden in het groen, de grote maat en schaal van de elementen. Omdat volbouwen nu (nog) geen optie is, moet het gebied een waarde krijgen waardoor het gebruikt en gewaardeerd gaat worden. Waarde hangt samen met de koppeling aan structuren

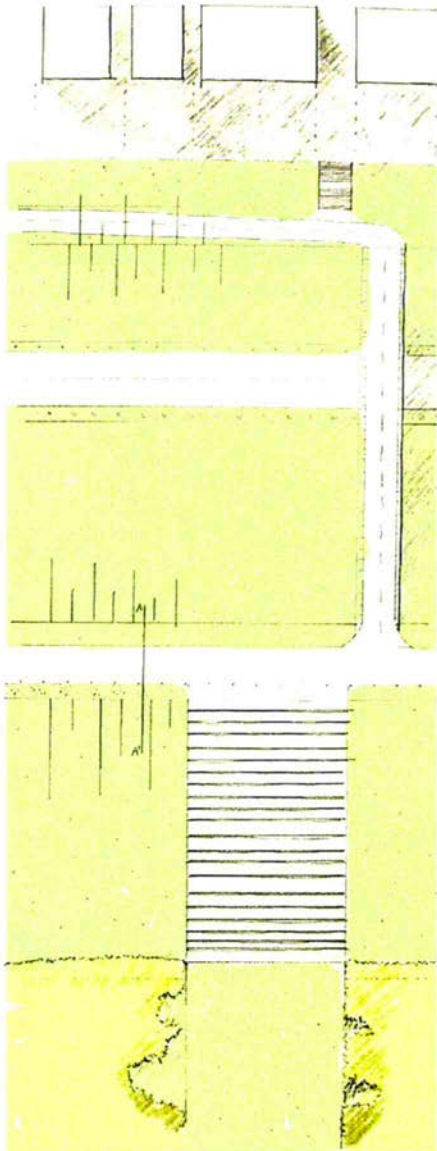
op een hoger schaalniveau en waar de Almerenaar behoefte aan heeft.

Door het gebied, samen met het Fanny Blankers Koen Sportpark te koppelen aan de natte groenstructuur van de Lepelaarplassen en Oostvaardersplassen kan de ecologie als een lob de stad in komen.

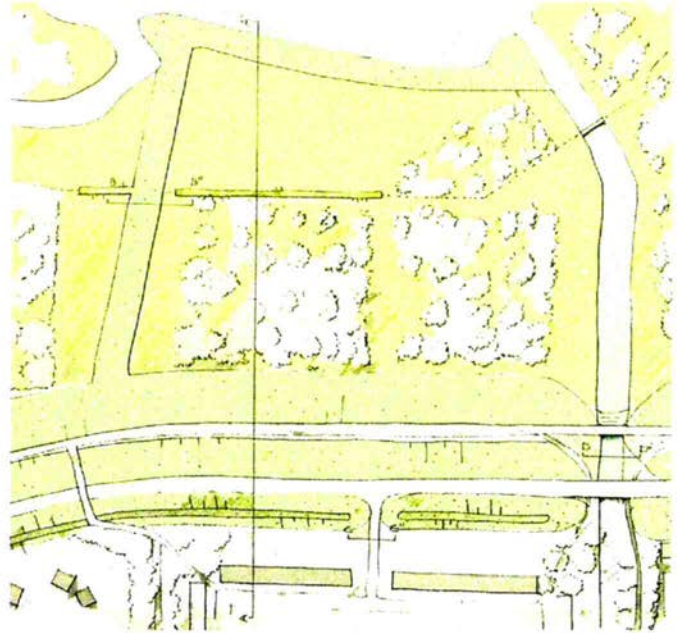
Een individuele plek (bijzonder, waardevol) voor het collectief (voor de inwoners van Almere). De ecologie maakt het park waardevol en een individu ten opzichte van andere parken. Door individuele ervaring en toegankelijkheid voor iedereen, wordt het een collectief voor Almere.

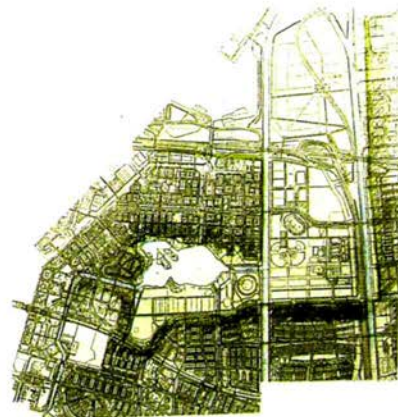
Ontwerp

Detail

Uitsnede

Concept

THE GREEN CONNECTION

My aim was to create a visually interesting place, where people can employ their own activities like walking, cycling, sitting, playing, picking flowers, swimming, fishing and relaxing. When wandering through the park visual variation is reached by using various species of plants, flowers, shrubs and trees displaying different and changing shades of colours the whole year round.

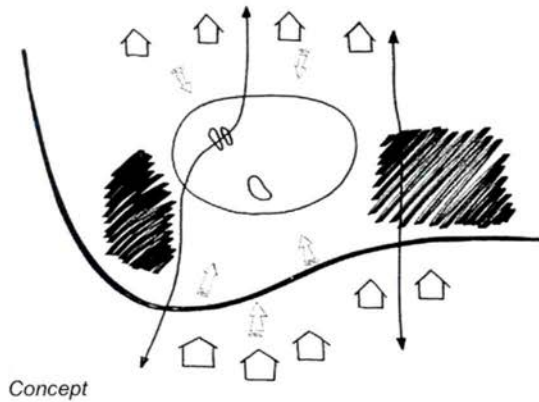
There are two paths being the main feature of the park, leading through a diversity of places. The first one is a fast track going through the

park in more or less a straight line, connecting Almere Stad and Almere Buiten.

The second one is slow, meandering through the whole park. People can leisurely walk or cycle along this track during their spare time, while enjoying the variety of features.

In this way people can use the park to enjoy their spare time as well as to transport themselves efficiently from Almere Stad to Almere Buiten avoiding the traffic on the main road.

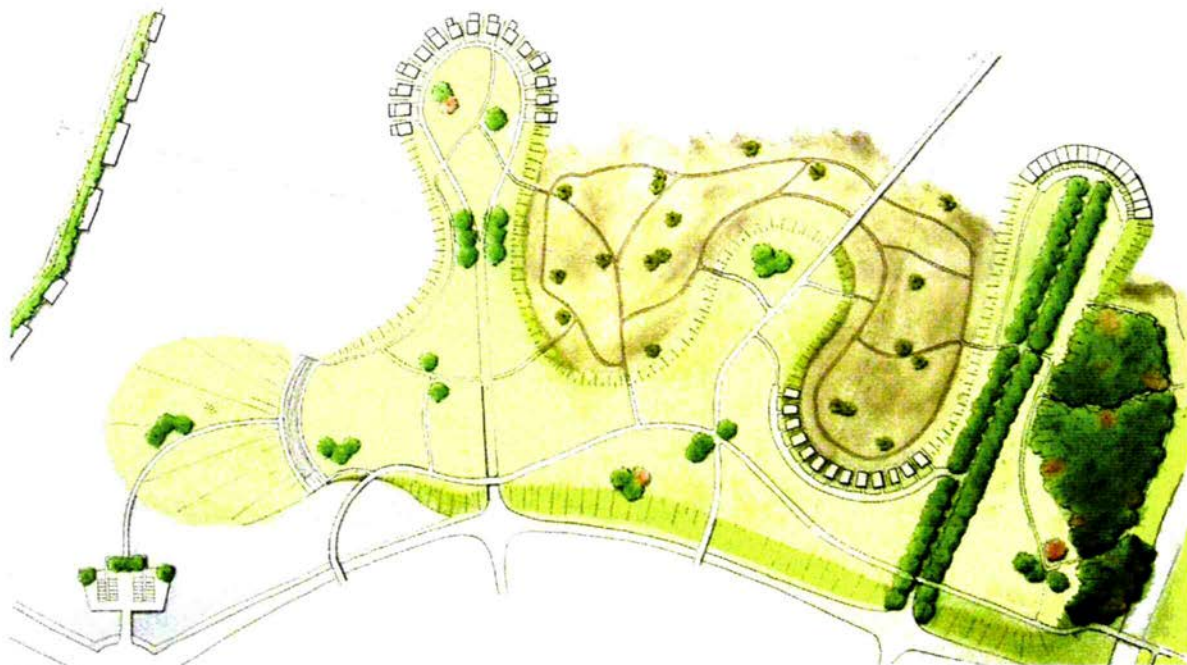

VICE VERSA

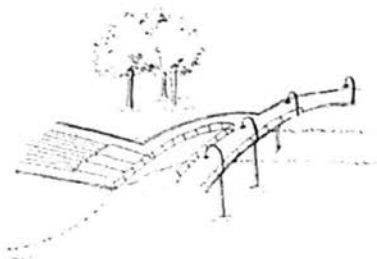
Elke Almerenaar heeft een achtertuin en natuur in de directe omgeving. Wat kan een park dan bieden? Een park moet dienen als verbindingszone tussen verschillende stadsdelen van Almere. De bereikbaarheid tussen de kernen laat nogal wat te wensen over voor fietsers en wandelaars. Het landschap moet als basis voor herinrichting worden gezien. Het park moet een doorbreking van bebouwing zijn en de grote schaal van de ruimte moet urban sprawl tegengaan. In dit ontwerp is gekozen voor 'vice versa': relaties tussen het park en de omliggende wijken moeten 'over en weer'

gaan (routes 'heen en terug'). De wijk zal doorgezet worden in het park, zonder de wijsheid van ruimte aan te tasten. Daartegenover staat dat het park meer relaties met de wijk krijgt: meer zicht vanaf de weg en heldere ingangen. Heuvels zijn een belangrijk element om de gewenste effecten te bereiken. Zij zorgen voor uit- en overzicht voor fietsers en wandelaars. Ze zorgen voor variatie in landschap. En ze zorgen voor exclusieve woonlocaties. Waar geen heuvels zijn, zullen appartementen gebouwd worden die gericht zijn op het park.

Uitsnede

Detail

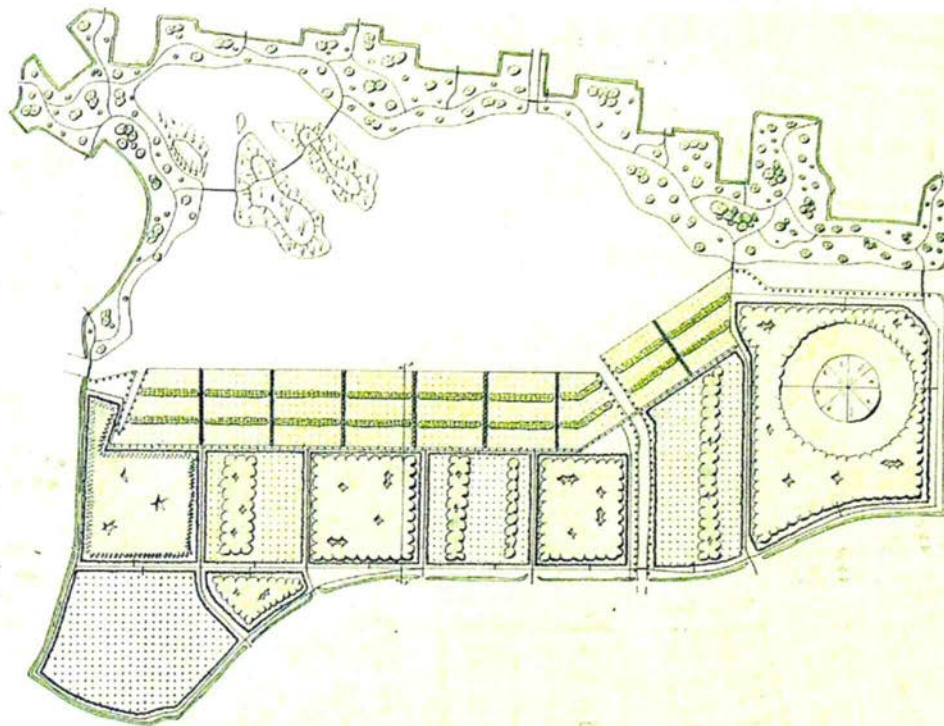

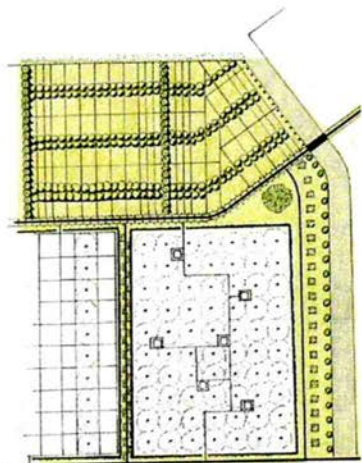
Concept

GROEN ²

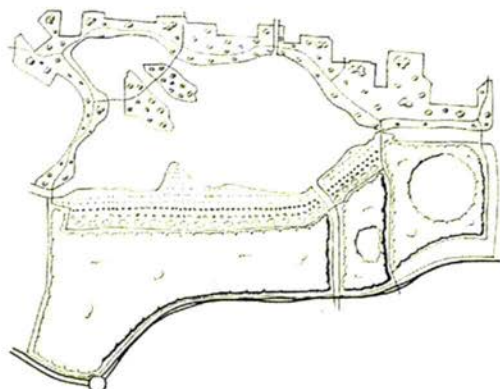
Almere groeit verder, het centrum van Almere-Stad wordt het nieuwe centrum van heel Almere. Het "groen" is de drager van de polynucleaire opzet en wordt alom gewaardeerd door de bewoners. Er is veel "groen", alleen het "groen" heeft niet veel. Ik wil dat het plangebied de voorbeeldtuin voor Almere wordt (dat per jaar 3500 woningen oplevert) en de assortimentstuin van Nederland. Het geeft het nieuwe centrum

een identiteit samen met het Weerwater en Beatrixpark, en bekendheid buiten Flevoland. Het "groen" is de trekpleister en niets anders. Het hele traject dat een plant aflegt is te zien: van stekkie in de kweekkas tot solitaire boom in het park. Mensen moeten er wandelen, zitten, ideeën opdoen, zien wat er kan met verschillende planten, zien dat er meer is dan de bomen en het gras wat Almere nu heeft, en genieten van de plantenrijkdom.

Uitsnede

Concept

Detail

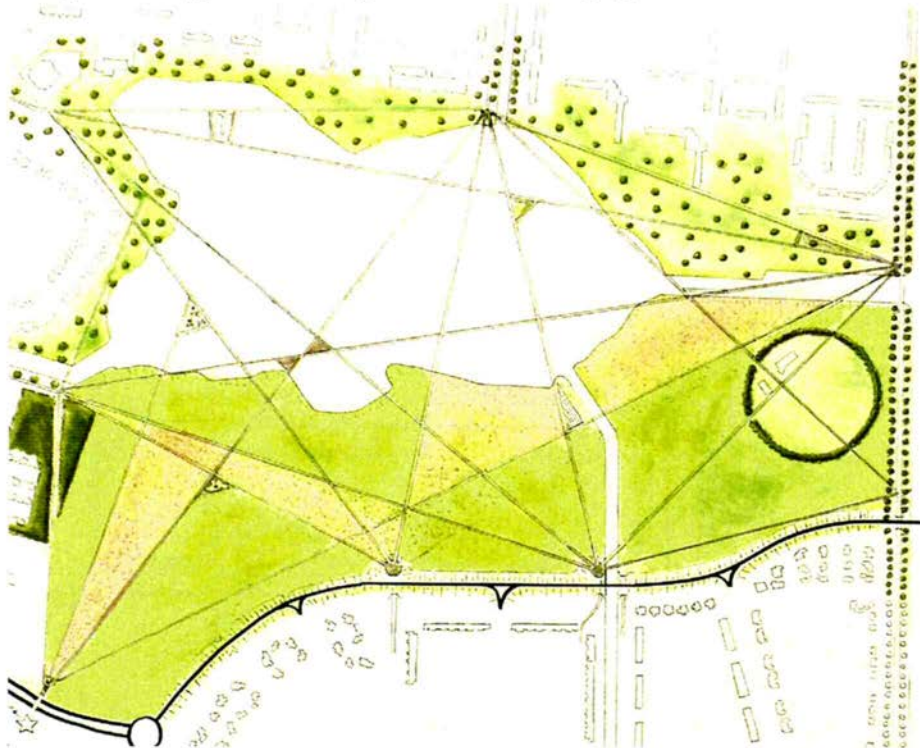
URBAN POLDER

Een bijna unieke situatie: Zo'n grote ruimte zo dicht bij het groeiende centrum van een grote stad. Een enorme weidsheid beleven midden in de stad, is het uitgangspunt geweest voor dit concept.

Nu is deze ruimte een buffer tussen twee wijken, terwijl het een verbinding zou moeten zijn. In het plan zijn dan ook alle belangrijke ingangen direct met elkaar verbonden door kaarsrechte paden, en zijn alle barrières verwijderd. Zo ontstaat een interessante structuur van kriskras lopende lijnen in een weidse omgeving. Deze monotone compositie krijgt afwisseling door de toevoeging

van verschillende mairegimes en diverse eilandjes.

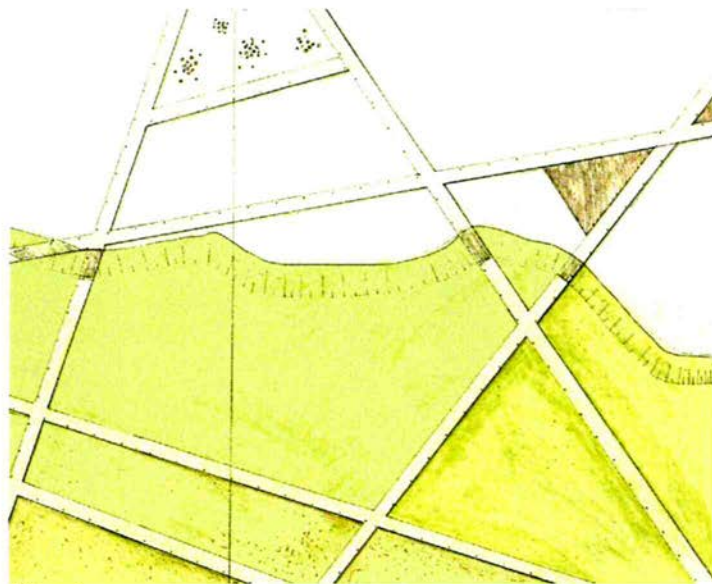
Het hele park is toegankelijk gemaakt: je wordt niet geforceerd bepaalde ruimtes wel of niet te gebruiken. De bezoeker wordt door toevoegingen van de mairegimes, de eilandjes en het bomenveld geprikkeld de verschillende plaatsen in het park op verschillende manieren te gebruiken. Zo ontstaat een bijzonder, weids en dynamisch park, dat zowel bij extensief gebruik nu, als intensief gebruik wanneer de stad sterk is gegroeid, aantrekkelijk zal zijn.

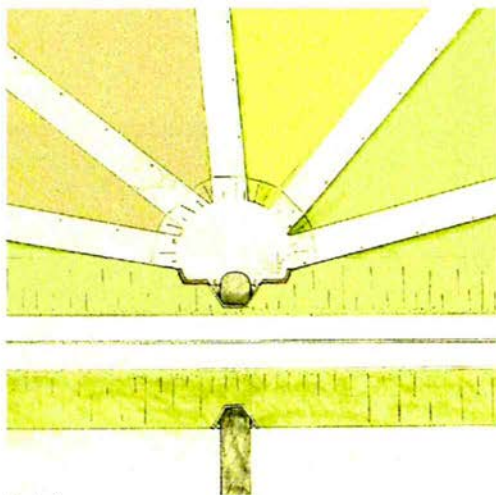
Ontwerp

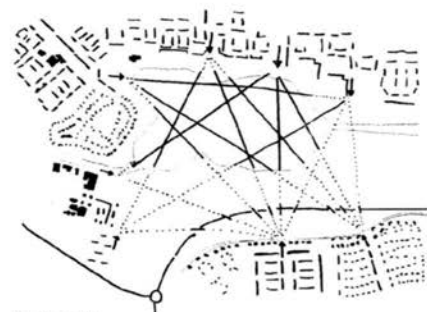
Detail

Uitsnede

Detail

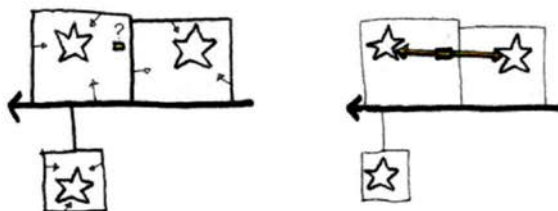

Concept

GROEPSWERK

De groep De Pretparkers ziet kansen voor het plangebied om zich te ontwikkelen als belangrijke schakel tussen de centra van Almere Stad en Almere Buiten. Hierdoor is de oost-west richting in het plangebied

belangrijker dan de noord-zuidrichting. De passant wordt toegevoegd als nieuwe gebruiker van het plangebied, evenals verschillende soorten stedelijke voorzieningen die als trekpleister kunnen gaan dienen.

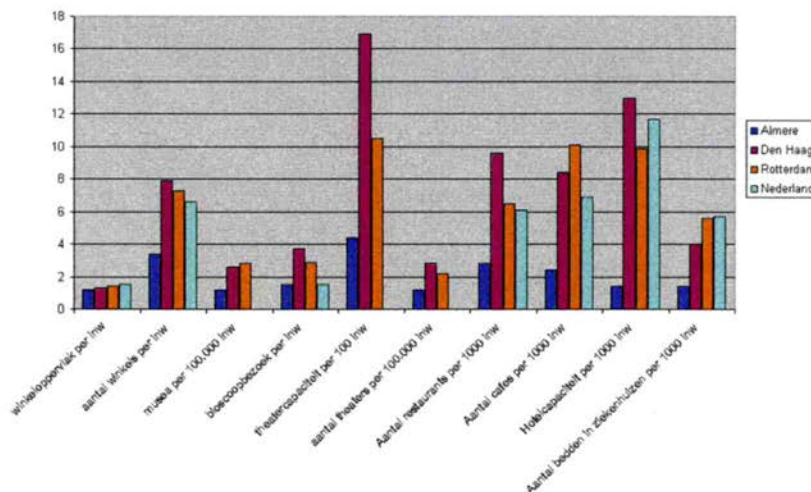

Van een indirecte verbinding tussen de kernen naar een directe verbinding met het plangebied als onderdeel hiervan

Voorzieningen als trekpleister

Vergelijking Voorzieningen

Almere heeft maar weinig stedelijke voorzieningen ten opzichte van steden met ongeveer dezelfde omvang

VERENIGD PLEIN

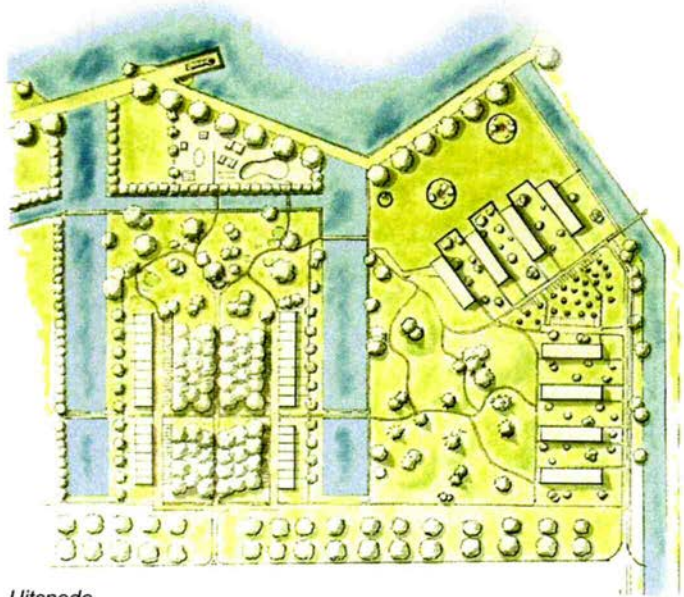
Het motto van het ontwerp verwijst naar een park waar men elkaar ontmoet en met elkaar wordt verenigd. De ruimtelijke vorm die hier onder andere voor wordt gebruikt is het plein. Intensivering van het park is het uitgangspunt. Dit wordt gerealiseerd door een directe fiets- en wandelroute tussen Almere - Stad en Almere - Buiten aan te leggen door het park en hieraan een verscheidenheid aan (park-) functies te koppelen. Het park wordt zichtbaarder gemaakt voor de omgeving,

onder andere door het doortrekken van het water naar woonwijken en woon- en werkgelegenheden aan te leggen in het park, gekoppeld aan de waterwegen en de pleinen.

In het ontwerp wordt het park opgedeeld in ruimtelijke vlakken die elk een eigen beleving met zich mee brengen; van een bebouwd plein tot en met een soortenrijk wandelpark. Zo is er voor elk wat wils.

Ontwerp

Uitsnede

Detail

Detail

Concept

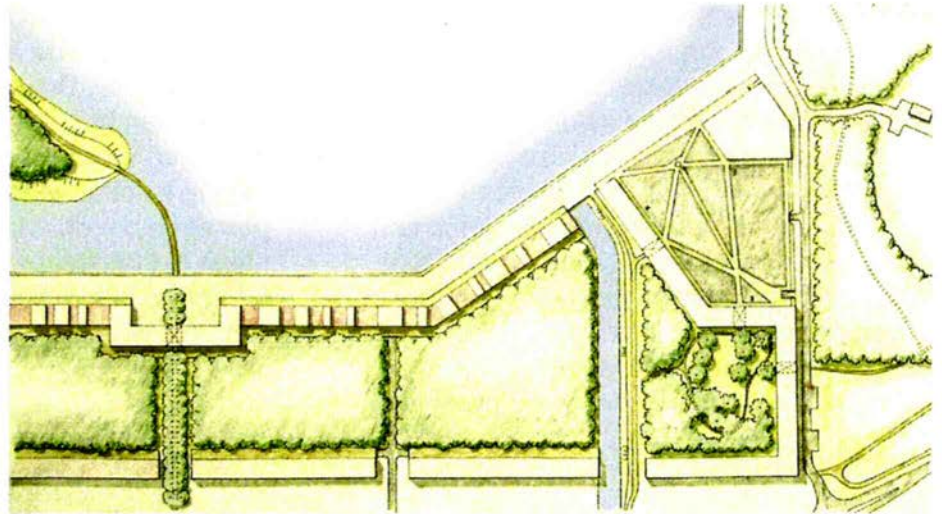
ALMERE PROMENADE

Almere bestaat uit woonkernen (30 won/ha), welke liggen in een groen / blauw raamwerk. Het Hannie Schaftpark is een klein onderdeel van dit raamwerk en is sterk toe aan doorontwikkeling. In potentie is het een zeer interessant park waar een aanvulling gedaan kan worden op het monotone suburbia. In dit ontwerp vervult het de rol van scharnier, welke de stedelijke ontwikkelingszone, vanuit Almere Buiten en de centrumstedelijke ontwikkeling vanuit Almere Stad, op elkaar aansluit. De promenade is het element dat

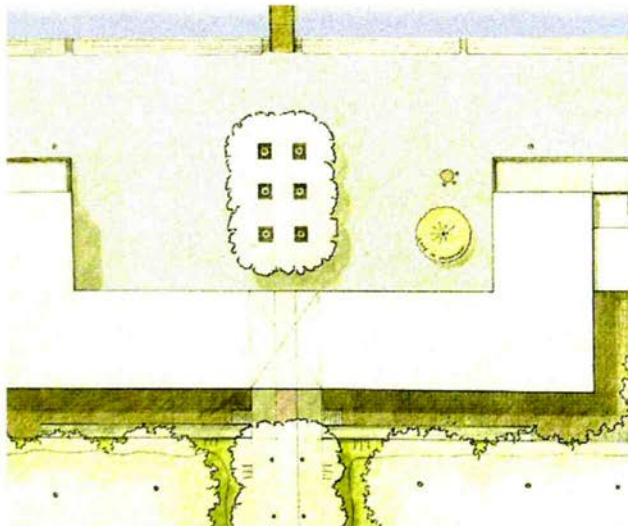
geflankeerd wordt door twee hoogstedelijke knopen en gevoed wordt door verschillende kruisende en passerende (langzaam-verkeers)routes. Naast het gebruiken van de promenade als doorgang van punt A naar B, zijn er elementen aanwezig voor meer verblijfsgericht gebruik. Flaneren over de promenade, een terrasje pakken op de promenade, wonen aan de promenade, een bioscoopje pakken aan de promenade, zwemmen bij de promenade, zijn activiteiten die passen bij dit ontwerp.

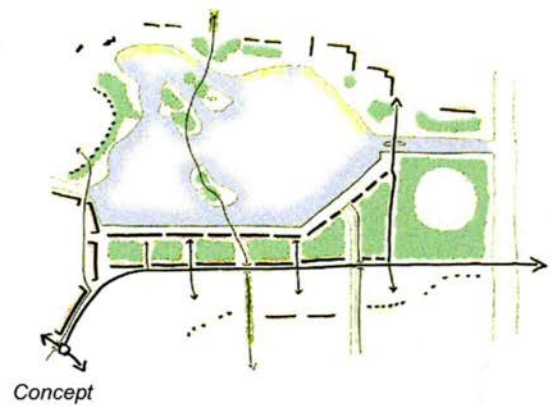
Ontwerp

Uitsnede

Detail

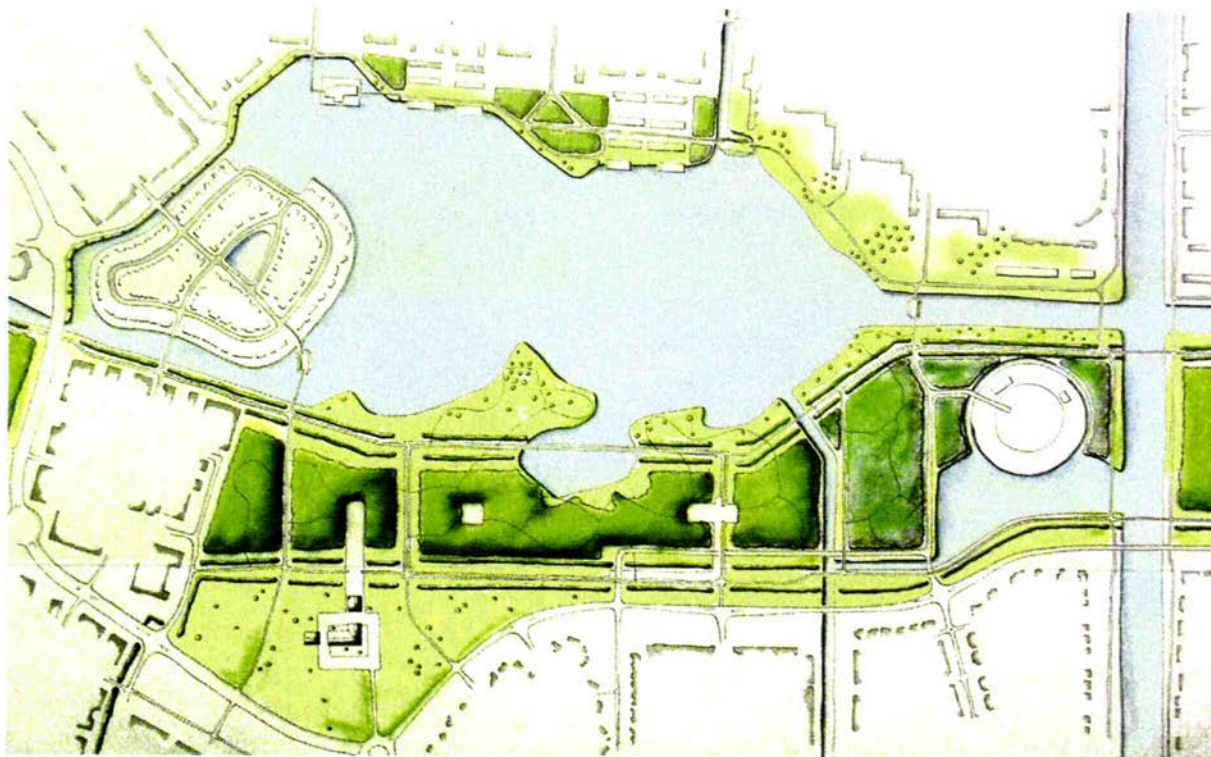

Concept

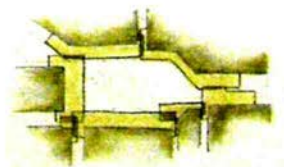
FACE TO FACE

Op stedelijk niveau is er een verbindingzone gerealiseerd tussen Almere Stad en Almere Buiten. De zone bestaat uit de doorgetrokken Vrijheidsdreef t.b.v. de ontsluiting en het doorgetrokken kanaal. Deze beide verbindinglijnen liggen in een groene zone. Binnen deze zone wordt onderscheid gemaakt tussen het deel ten oosten van de Hoge Vaart, waar ruimte is voor openbare, gebouwde voorzieningen. Aan de westkant van de verbindingzone is het Hannieschaftpark gesitueerd, met als onderdeel

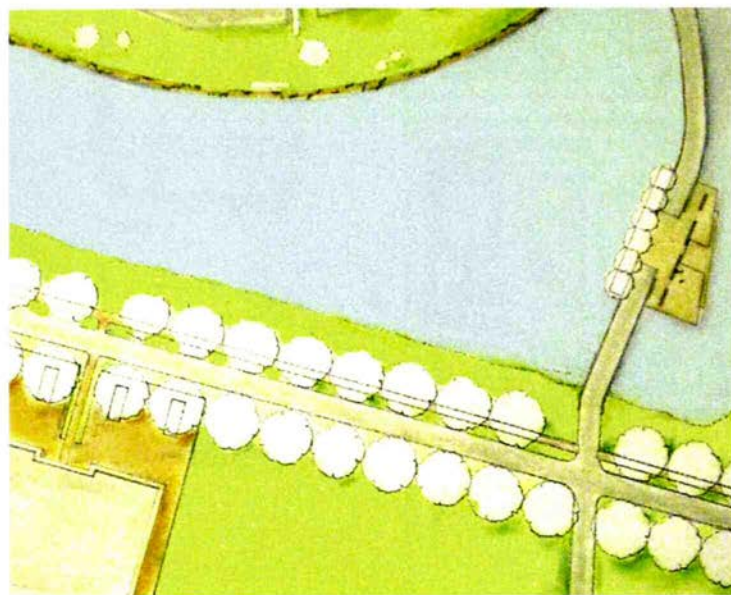
de Leeghwaterplas. Het park is een wig in de stad waar de afzonderlijke wijken samenkomen. Deze vormen de ruimtelijke randen van het groene gebied, ieder met zijn eigen verschijningsvorm. De boszone aan de zuidkant heeft voorwaarden gekregen om de vrije tijd in door te brengen, naast het feit dat het verkeersruimte is. Een basisschool binnen de verbindingzone zorgt op regelmatige tijden voor activiteit in het park.

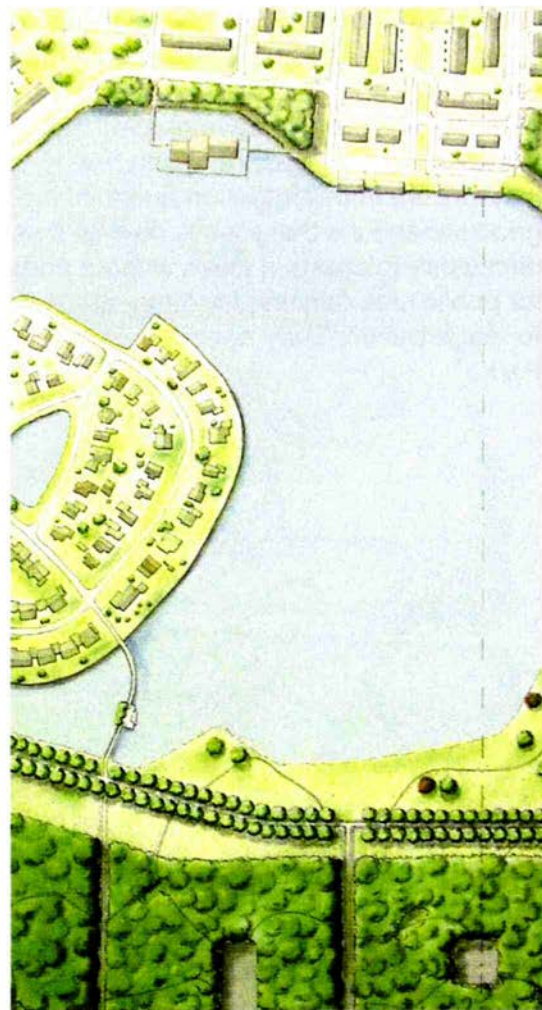
Ontwerp

Concept

Detail

Uitsnede

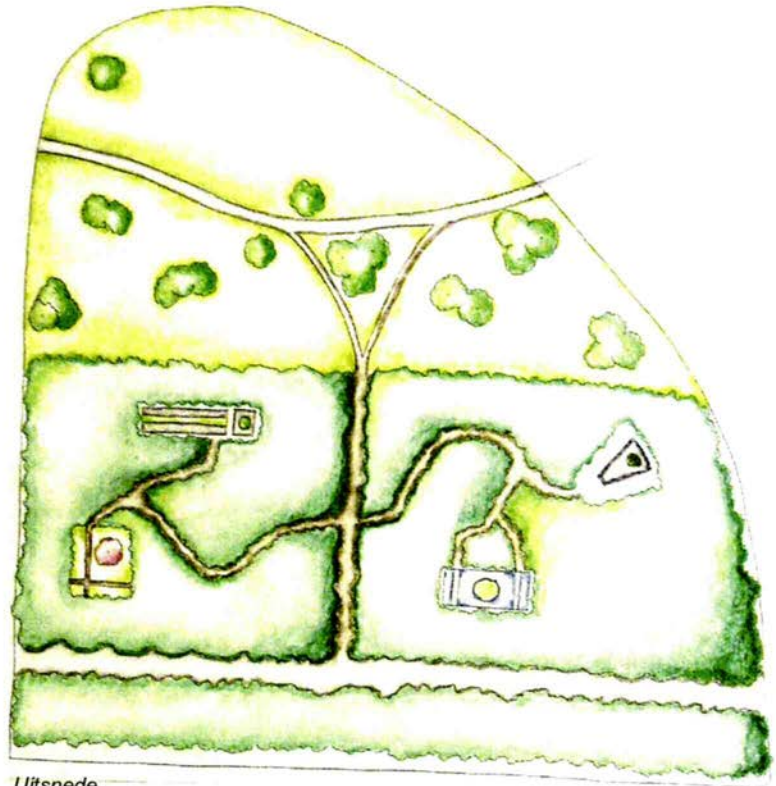
PEOPLE'S PARK

With the proposal of the new connection created between Almere Stad and Almere Buiten, this area is going to have a high potential value in the development, expecting high density new housing along this connection. In this situation and thinking in the good connections that it's still having, it seems necessary to create a place without housing, for public use, thinking for Almere, but also for each citizen. They need Almere's People's Park.

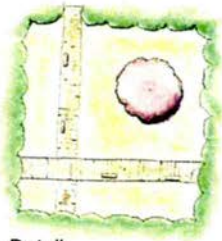
According to this idea, first of all the concept is trying to visually connect the park with the main road and the drivers and secondly to emphasise the use (program of the park) to attract different kind of people: Active (the route and sports) and Passive (rest and meditation). In the cut out made for the "meditation place", the base is the creation of four different special places, playing with the meaning of several elements used in different ways.

Ontwerp

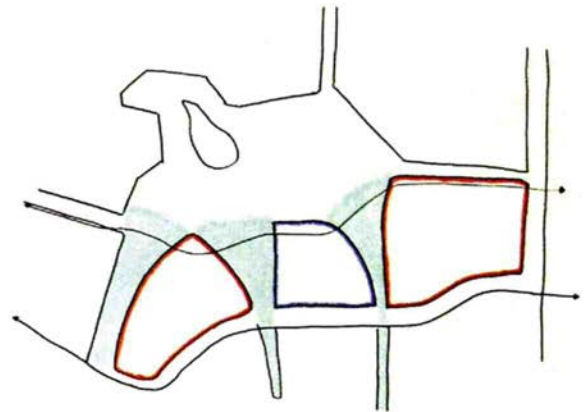
Uitsnede

Detail

Detail

Concept

TUIN-STAD

Het Hannie-Schaftpark is een onderdeel van de uitgebreide groenstructuur van Almere. In de toekomst zal Almere groeien. Stedelijke ontwikkeling kan verwacht worden tussen Almere-Stad en -Buiten. Het park ligt in dit netwerk. Mogelijkheden dus, om meer met het park te doen dan er nu mee wordt gedaan. Om gebruikers te trekken, zijn er voorzieningen nodig. Om uitnodigend te zijn, is toegankelijkheid nodig. En om het park te onderscheiden van de zo extensief in gebruik zijnde groenstructuur, is een eenheid nodig.

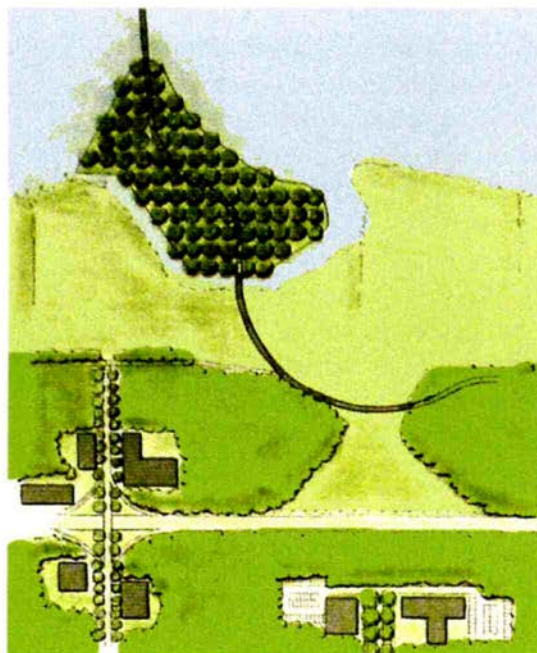
Laten we het park zien als een tuin, bestaande uit verschillende tuinen die ieder hun eigen inrichting hebben. Zij werken samen aan het geheel en het geheel bestaat uit de verschillende onderdelen. De beleving van het park is er een van een route, die door deze tuinen loopt. Deze route moet zorgen voor eenheid in het park. De ordening van het park is zo ontworpen, dat alle tuinen op het centraal gelegen meer gericht zijn.

Ontwerp

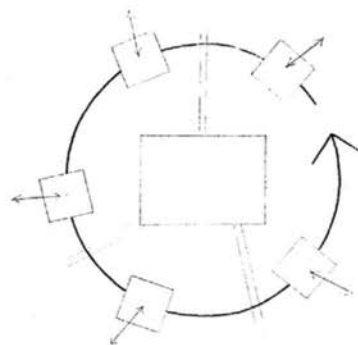
Detail

Uitsnede

Detail

Concept

LOG IN EN MAAK CONTACT

Almere is de stad waar voor alles ruimte is. Vanwege de planning vooraf is ook aan alles alle ruimte gegeven. Hierdoor zijn alle conflicten uit de weg gegaan, waardoor de stad eigenlijk iets mist. Want conflicten tussen functies, vormen, plannen, tijden en mensen zorgen juist voor bijzonderheid en spanning. Het concept 'Log in en maak contact' wil door middel van het creëren van conflicten tussen verschillende functies en vormen, Almere iets bijzonders meegeven. Het middel wat hiervoor is gekozen is de aanleg van een

nieuwe directe verbindingsweg tussen Almere-Stad-Centrum en Almere-Buiten-Centrum, door de Leeghwaterplas en ten koste van de aanwezige groenstructuur. Door het mengen van verkeersstromen en routes, voorzieningen zoals sportvelden en waterrecreatie, bebouwing en traditionele parkfuncties ontstaat er een diverse omgeving waar veel mensen uit heel Almere gebruik van kunnen maken. Log in en maak contact: ontmoetingen tussen mensen in de moderne netwerksamenleving.

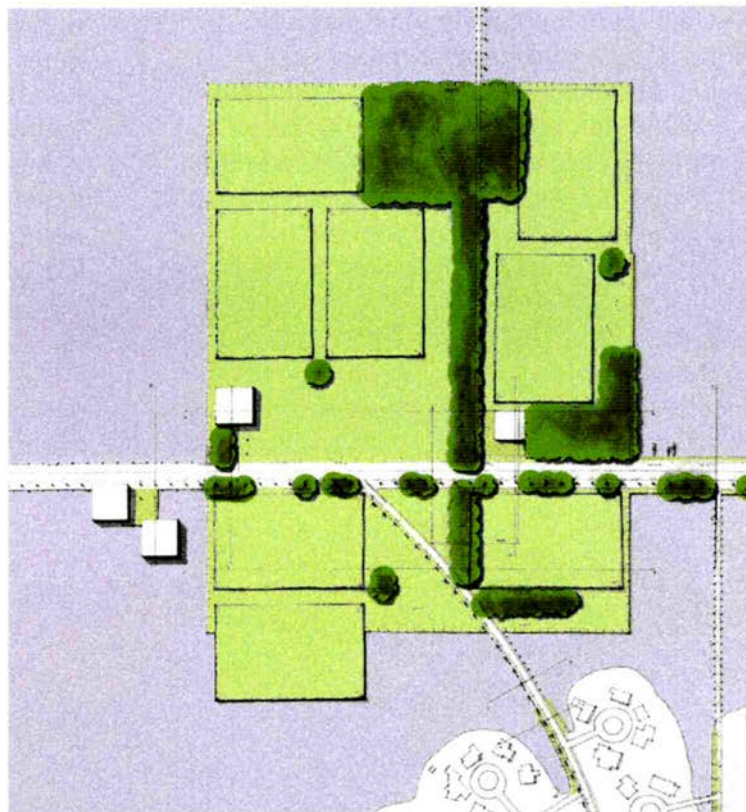
Ontwerp

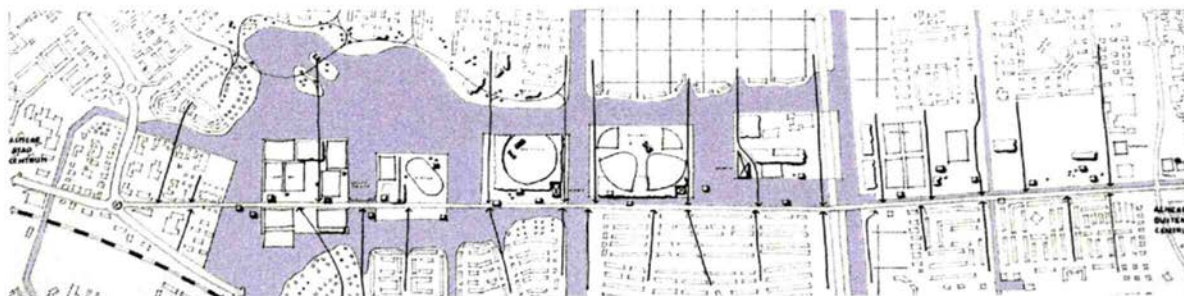
Detail

Detail

Uitsnede

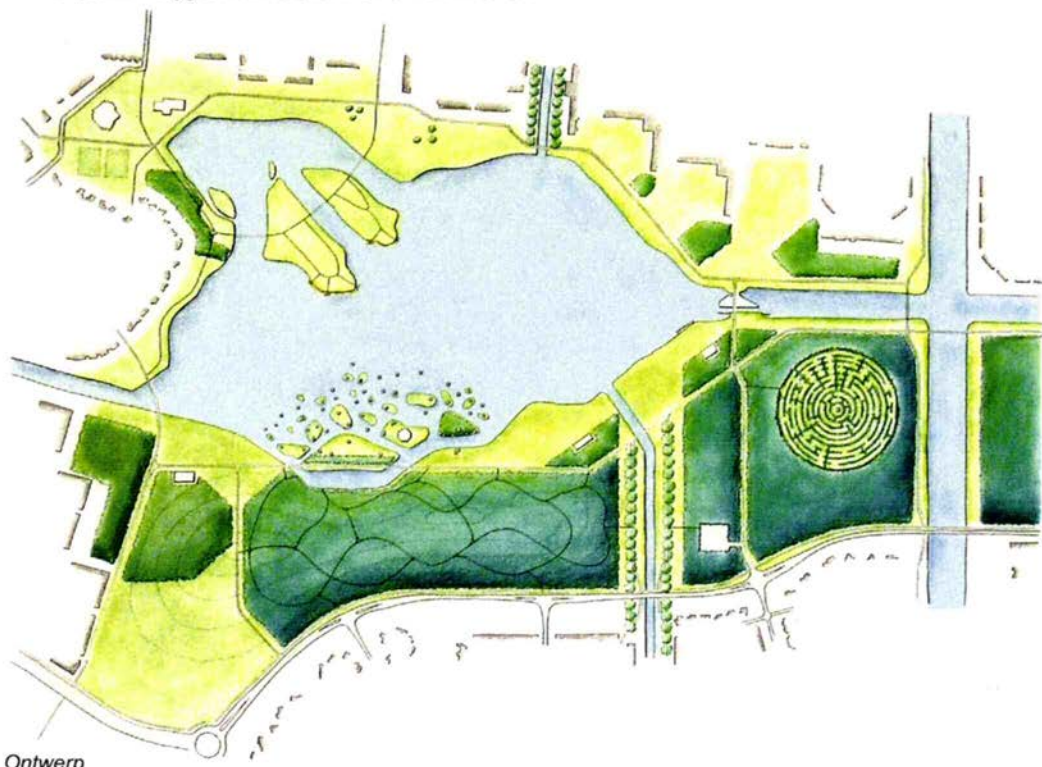

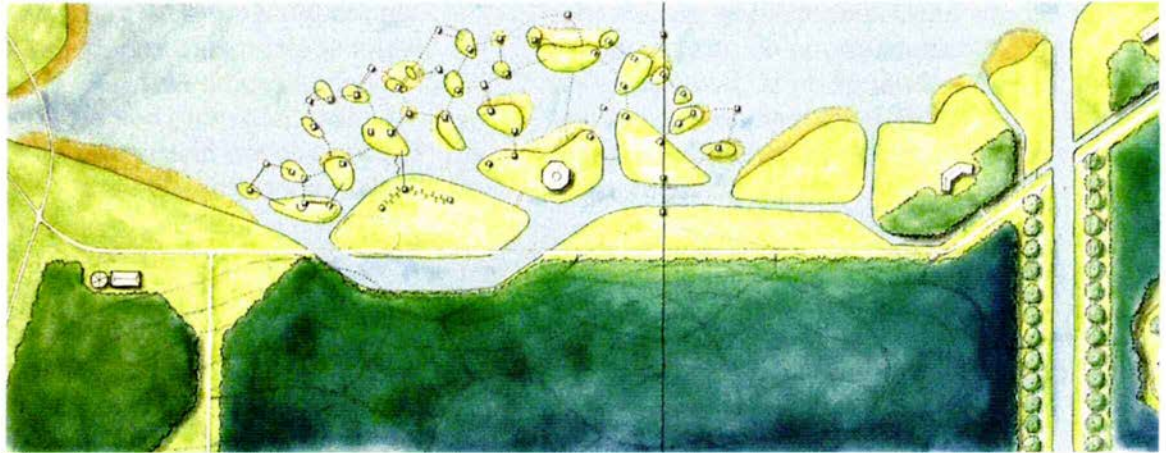
Concept

[PLAY / PAUSE]

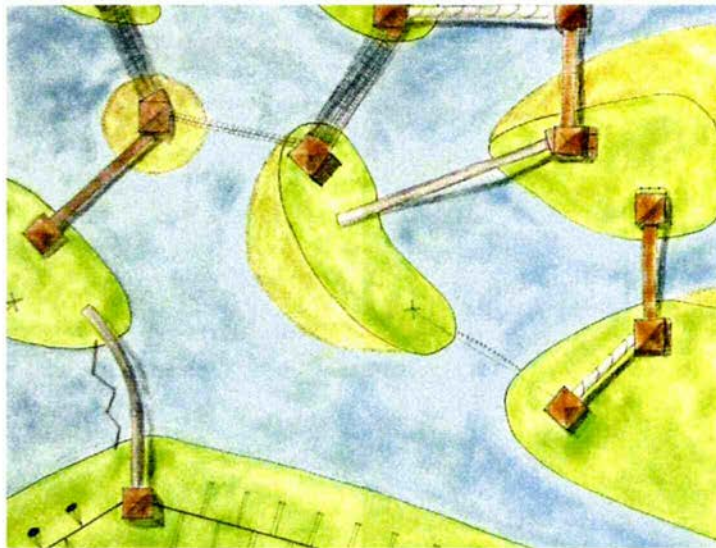
Het Hannie Schaftpark kampt met een tekort aan bezoekers. Daarnaast is er vanuit de omwonenden behoefte aan meer voorzieningen voor kinderen en ouderen. Om meer bezoekers naar het park te krijgen worden er daarom in dit ontwerp een aantal voorzieningen toegevoegd aan het park. Deze voorzieningen hebben een maat die past bij de plaats van het park, namelijk op de ontwikkelingslijn tussen Almere Buiten en Almere Stad waarlangs grote stedelijke voorzieningen liggen. Play staat voor activiteit. In het park krijgen kinderen alle ruimte en

mogelijkheden om te spelen. Zo is er een grote speeltuin op eilanden, bestaande uit torens van 6 meter hoog, met daartussen verbindingen over het water. Ook voor volwassenen zijn er mogelijkheden om actief te zijn in de vorm van bijvoorbeeld een trimbaan. Pause staat voor rust. Ouderen en ouders kunnen rust vinden in het park. Ook voor kinderen is er rustig vermaak aanwezig in de vorm van een kinderboerderij en een doolhof dat de grootste van Nederland zal zijn.

Uitsnede

Detail

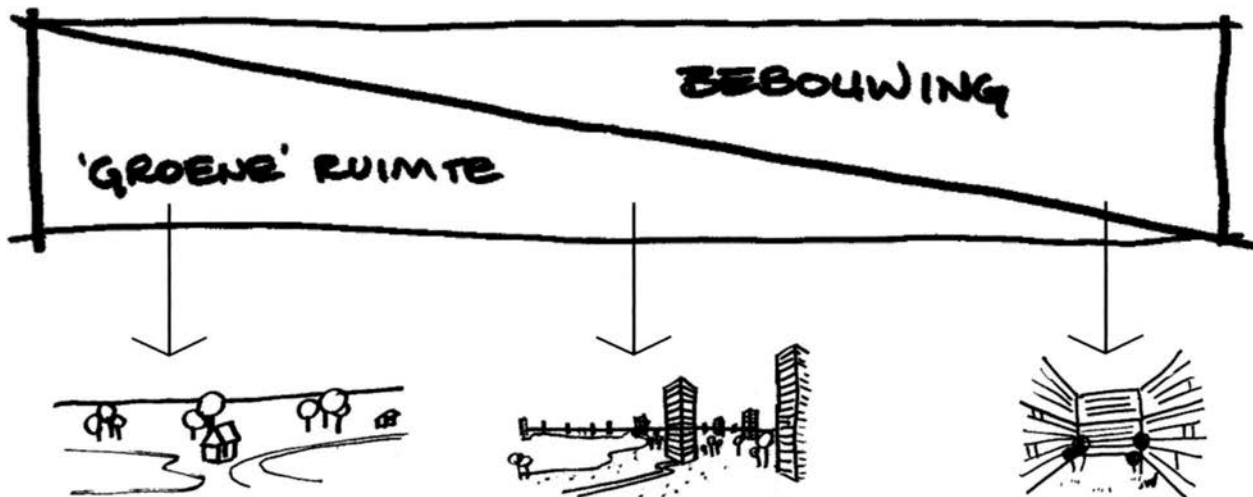

Concept

GROEPSWERK

Groep De Uitgevers is van mening dat het plangebied veel te groot is, in relatie tot het aantal mensen wat in de omgeving woont en van het plangebied gebruik maakt. Daarom wordt voorgesteld het plangebied te verkleinen door het uitgeven van delen

voor nieuwe woningbouw. Deze wordt gekoppeld aan de noord-zuidrichting en verbonden met de omliggende wijken. De nieuwe woningbouw gebruikt het kleinere, geïntensiveerde park als unieke woonomgeving.

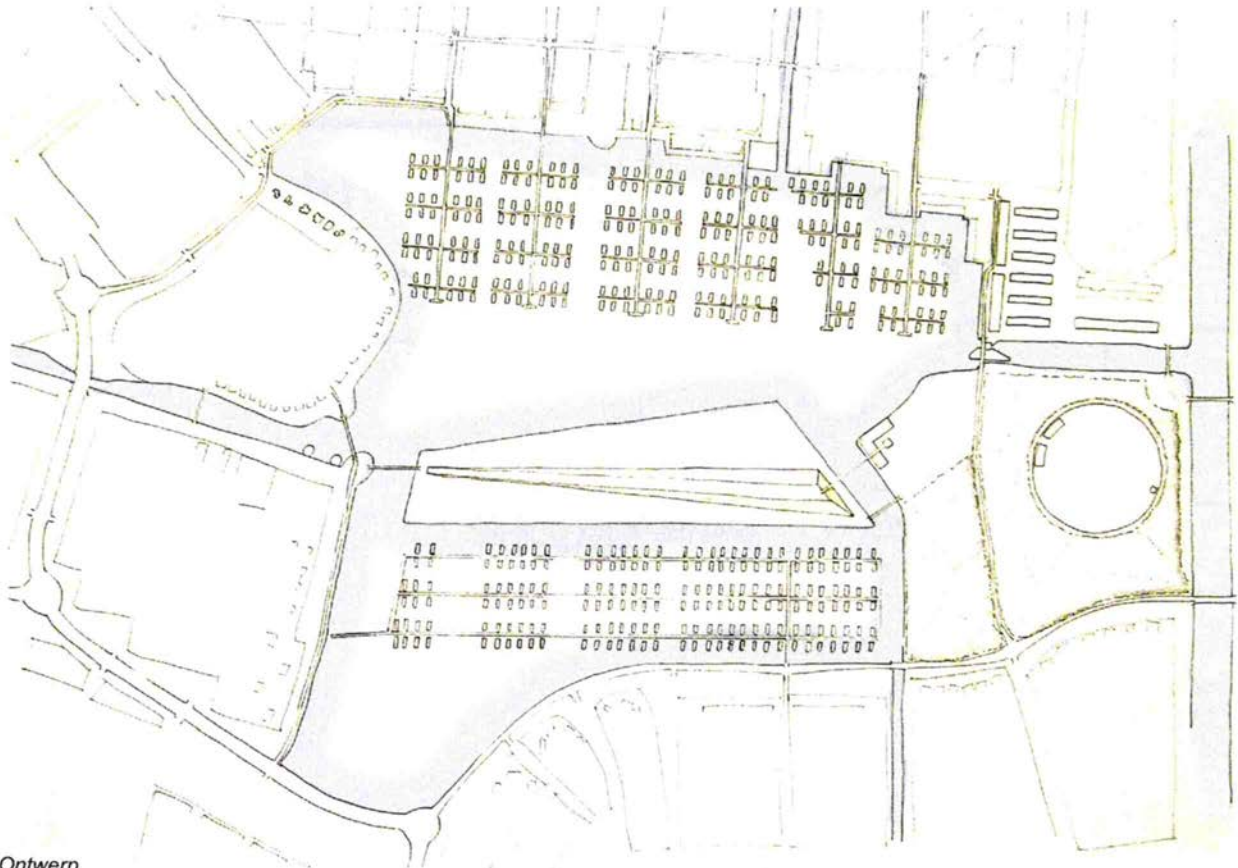

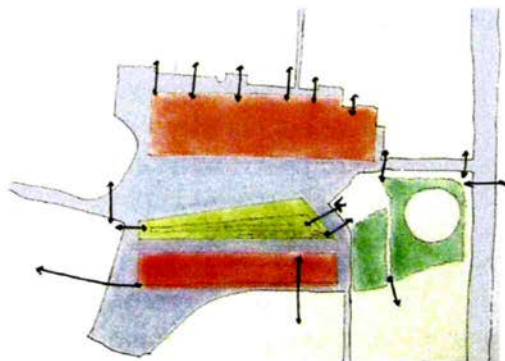
Uitgeven kan leiden tot verschillende verhoudingen tussen groene ruimte en bebouwing

TRANSIT - DOORGANG

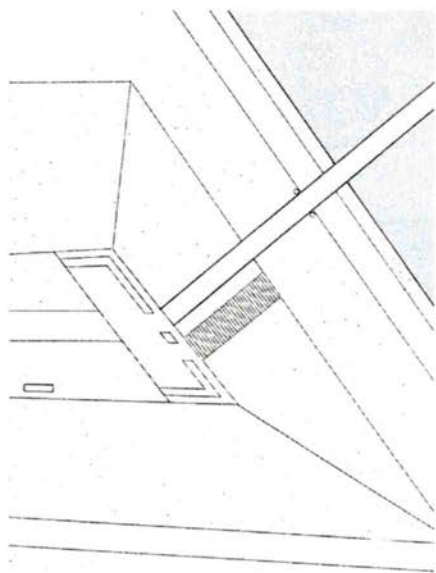
The concept contains four elements. First the hill. Artificial shaped and six meters high, so you can see much further than normally. Here you can slow down. The hill is situated on an island inside the extended lake. Secondly the square where you can get from the island. Its more urban and a Café and Wijkcentrum with some music rooms is situated there. The existing forest is well situated and stays where it is, but it has to be

of a better quality. The lake is extended and contains two areas of lifeboats. One is made of one kind of houses with different shapes. More north, six types of lifeboats will be used. The empty space has some filling. In total the park makes it possible to go faster to the other centers and the recreation areas. And it rises the quality of the space itself. So it is more attractive to use it.

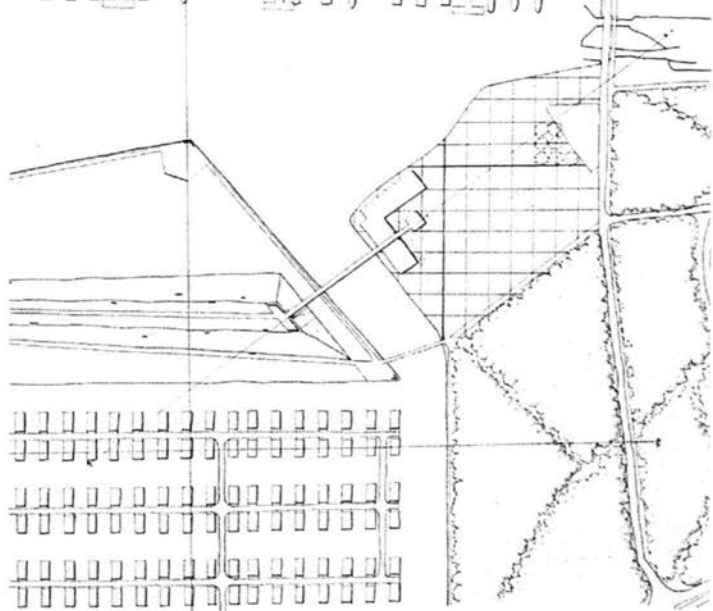

Concept

Detail

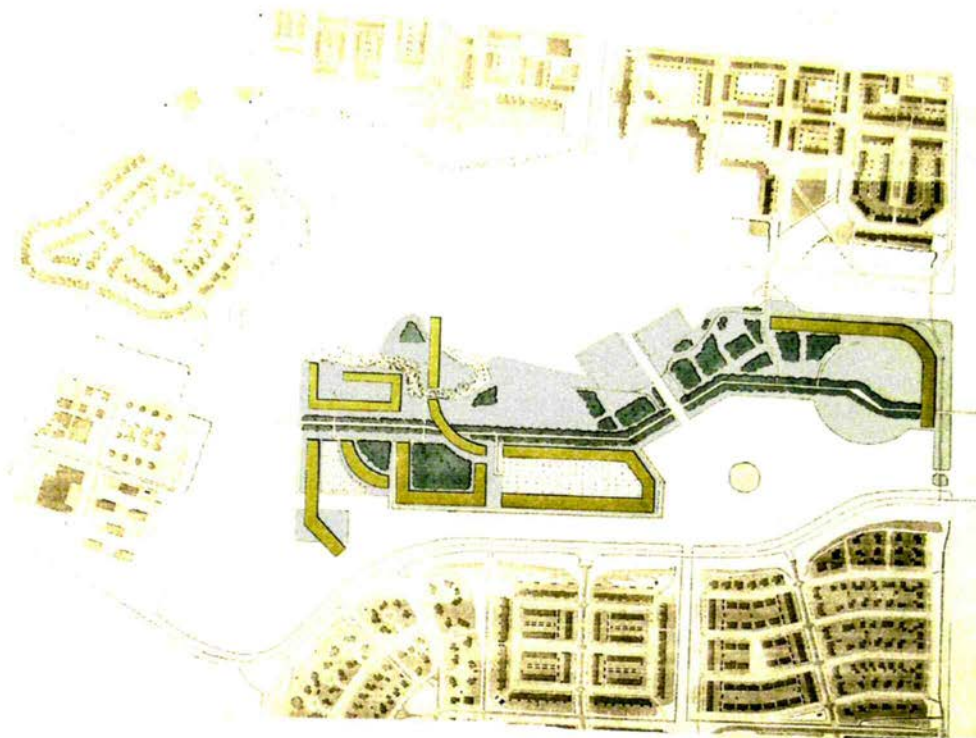

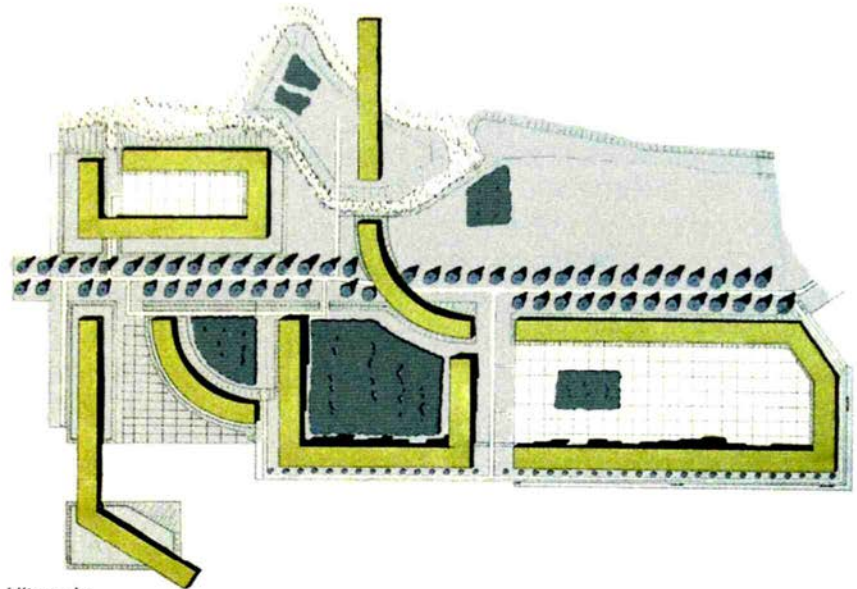
Uitsnede

TEGENPOOL

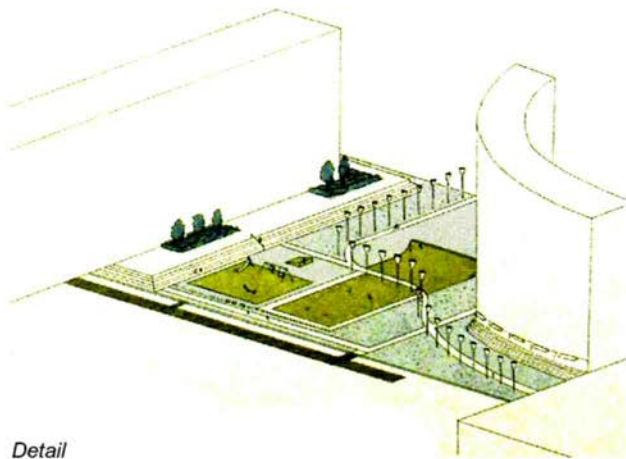
Almere kenmerkt zich als een vrij eenzijdige stad, ondanks alle variaties in de woningbouw. De woonwijken zijn losgekoppeld van de infrastructuur, sterk in zichzelf gekeerd en bestaan hoofdzakelijk uit laagbouw met ieder zijn eigen tuintje. Door het grote aanbod aan private ruimten ziet men weinig mensen in het straatbeeld. Dit gaat ten koste van de levendigheid die een stad, in mijn ogen, moet bezitten. Door de vele verschillende identiteiten die architecten meegeven aan de woonwijken versterkt dit juist het gevoel, dat Almere geen identiteit heeft. Door de poly-

nucleaire opbouw van Almere, komt Almere-Stad in het centrum gepositioneerd te liggen. Op de lange termijn, als Almere doorgroeit naar 400.000 inwoners, zal deze draagkracht moeten bieden aan de overige kernen. Dan zal het studiegebied, het Hannie Schaftpark, in de centrumrand van Almere-Stad vallen. Door kwaliteit boven kwantiteit te verkiezen is het noodzakelijk Almere-Stad te intensiveren. De groenstructuur waar Hannie Schaftpark onderdeel van uitmaakt, blijkt niet meer functioneel te zijn en zal dus een nieuwe inrichting moeten krijgen.

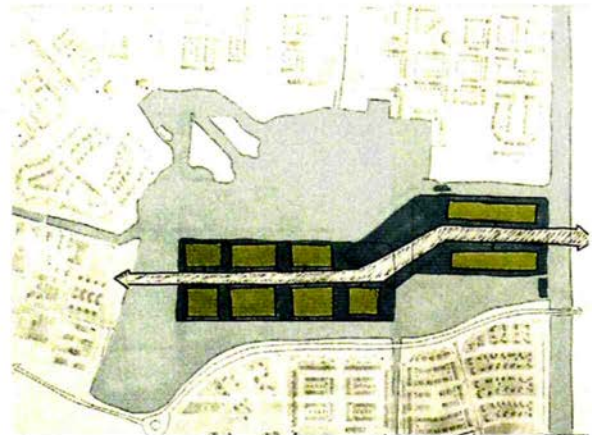

Uitsnede

Detail

Concept

DE TUINEN VAN ALMERE

Almere is opgebouwd uit een aantal stadsdelen die gescheiden worden door groenzones. Deze groenzones dienen als nieuw landschap voor de bewoners van Almere. Verder hebben ze een recreatieve functie zoals (sport) park.

Het plangebied is nu een weinig gebruikt park. Dit komt met name omdat het grootste gedeelte van de woningen in Almere al van een tuin is voorzien. Dit verlaagt de kans dat mensen naar het park gaan.

Het gebied heeft ook aantrekkelijke kanten: een rondwandeling om de plas met het park

biedt mooie uitzichten en doet erg landelijk aan. Aan de zuidrand van het gebied ligt een belangrijke stadsas waar in de toekomst veel ontwikkeling zal plaatsvinden aan een verharde promenade. Dit maakt het gebied aantrekkelijk voor woningbouw met een stedelijk karakter, zoals gestapelde bouw. Verder blijft er veel grond over voor een andere invulling, zoals privatisering om tuinen aan te leggen: het vergroten van de tuinen bij de woningen langs de rand en nieuwe tuinen voor de nieuwe gestapelde woningen.

Ontwerp

Detail

Uitsnede

Concept

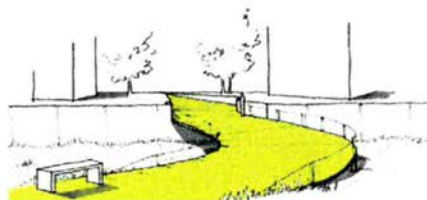
INTERWOVEN UPPER / UNDER WORLD

Almere is een snelgroeiende stad met veel groen, water en gemiddelde suburbane bebouwing. Misschien zelfs te veel. Langzamerhand is de vraag verschoven van kwantiteit naar kwaliteit: kwalitatiever groen en meer diversiteit in woon- en werkmilieus. Het Hanny Schaftpark is op dit moment een 'groengebied' zonder veel inrichting en gebruik. Zoals het er nu ligt, in deze omvang, is het park onnodig. Twee stadsparken zijn reeds aanwezig (Beatrixpark en Lumièrepark) en op grotere schaal zijn er de Noorderplassen, Lepelaarsplassen en

Oostvaardersplassen. Op buurtniveau zijn er ook groenvoorzieningen. In het toekomstige park blijft ten noorden van de Leegwaterplas de parkstrook een buurtfunctie hebben. Ten zuiden worden wonen, werken, waterberging, park en infrastructuur verweven tot een hoogwaardig woon- en werkgebied. In het verlengde van de binnenstad over de Vrijheidsdreef richting Almere-Buiten, een goede locatie voor kantoren dichtbij de binnenstad en voor gestapeld wonen aan het water hoogwaardige openbare ruimte.

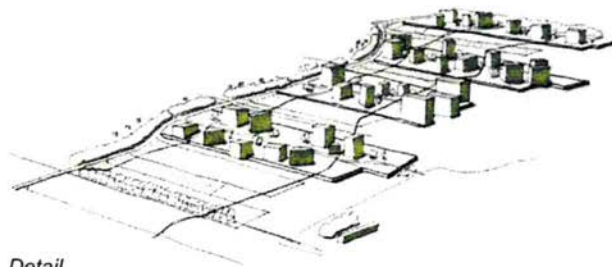
Ontwerp

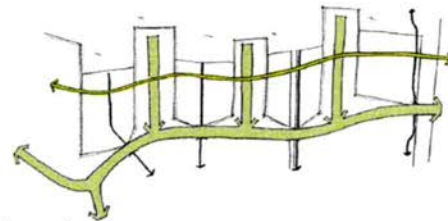
Detail

Uitsnede

Detail

Concept

GRENSVERLEGGEND

"Grensverleggend" stelt nieuwe grenzen. Grenzen tussen Almere-Stad en Almere-Buiten in het kader van stedelijke ontwikkeling. Grenzen tussen park en wijk om het park iets toe te laten voegen aan "de tuin", die iedereen in Almere bezit. Grenzen tussen water en land, waarbij het wateroppervlak vergroot wordt om meer waterretentie mogelijk te maken en tevens ruimte te bieden aan waterzuivering. En tot slot grenzen tussen publiek en privaat, gezien de maatschappelijke trend van privatisering. Dit wordt tot stand gebracht door het park te begrenzen, de rand te accentueren, op verschillende schaalniveaus. Zodoende wordt het park gesplitst in twee

delen.

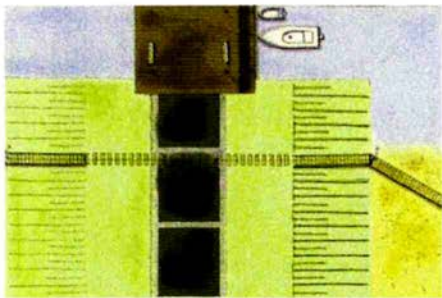
Aan de zuidelijke rand wordt, in de as van stedelijke ontwikkeling, de autonomie van het wegensysteem doorbroken. Dit door hoogbouw direct te koppelen aan weg en water. Plaatsing is bepaald door infrastructuur van lager niveau. De hoogbouw strekt zich uit naar de plas. Tussen de torens liggen rietvelden. Een functionele relatie met de omliggende wijken is gelegd door deze te gebruiken als percolatieveld voor waterzuivering. De noordelijke rand is ingericht op wijkniveau, een intensief oeverpark met poorten. Koppeling tussen de twee zijden vindt plaats via twee eilanden.

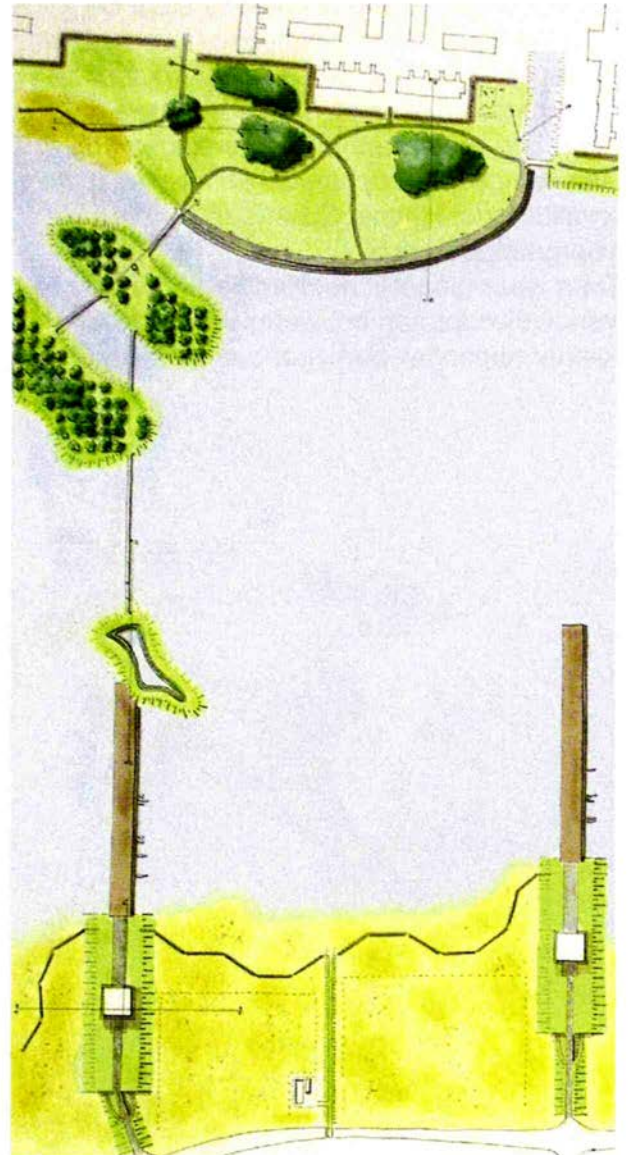
Ontwerp

Concept

Detail

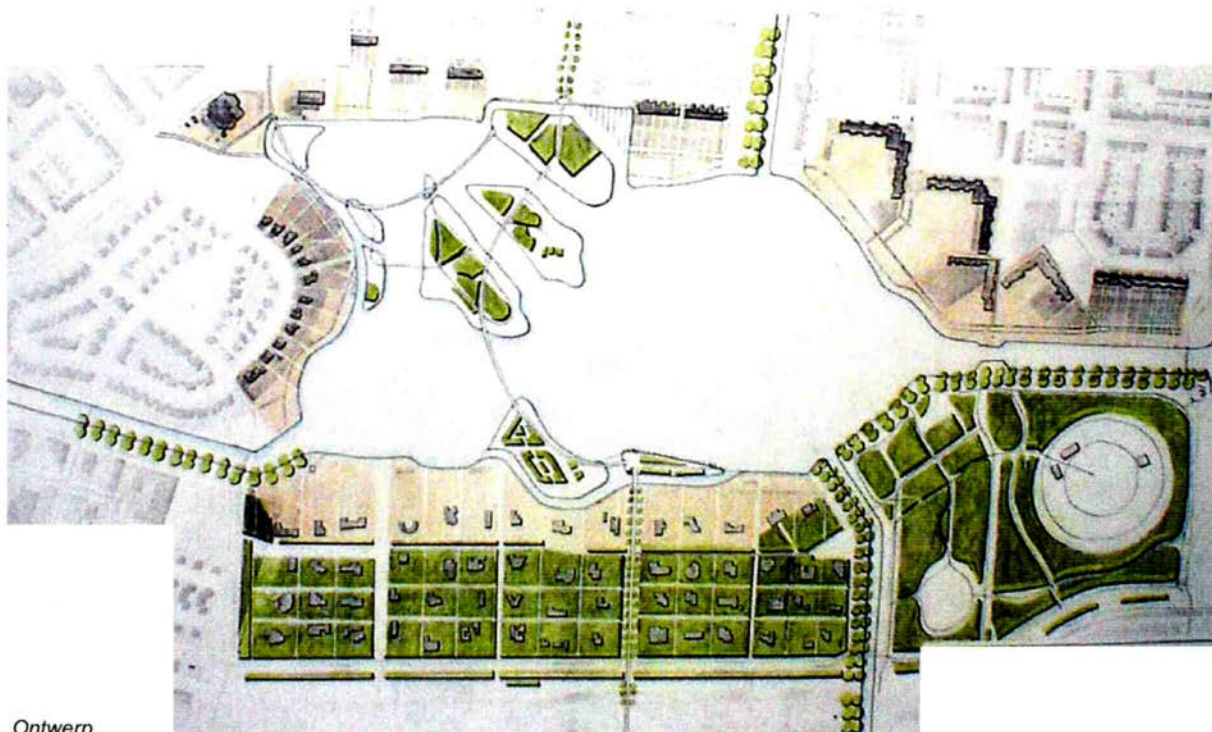
Uitsnede

TUINSTAD ALMERE

Almere staat bekend als groene stad. De tuinstad bevat een groot oppervlak openbaar groen en water. Het groen is gewild door de bewoners, echter niet in de vorm zoals die er nu ligt. Het groen is niet bereikbaar, heeft een niet geschikt oppervlak of is van slechte kwaliteit. Het Hannie Schaftpark heeft al het voorgaande in zich.

Door waar mogelijk het Hannie Schaftpark te verkavelen tot aan het water verkrijg je een kleiner oppervlak park, hebben de mensen de

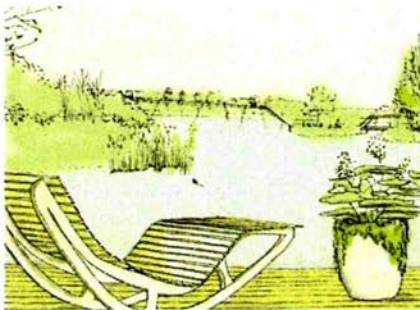
gewilde grote droomtuin en wordt het groen (van andere aard dan voorheen) door de tuineigenaren zelf onderhouden. Wat overblijft zijn drie stukken park, de eilanden, het water en een dicht stuk parkbos. Door de drie stukken te verbinden over water is het park toegankelijker voor de omliggende wijken en de spelende schoolkinderen van de aan het water liggende school. Kortom, met privé en openbaar heb je twee vliegen in één klap.

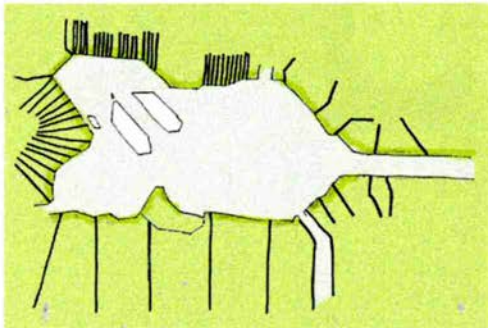
Ontwerp

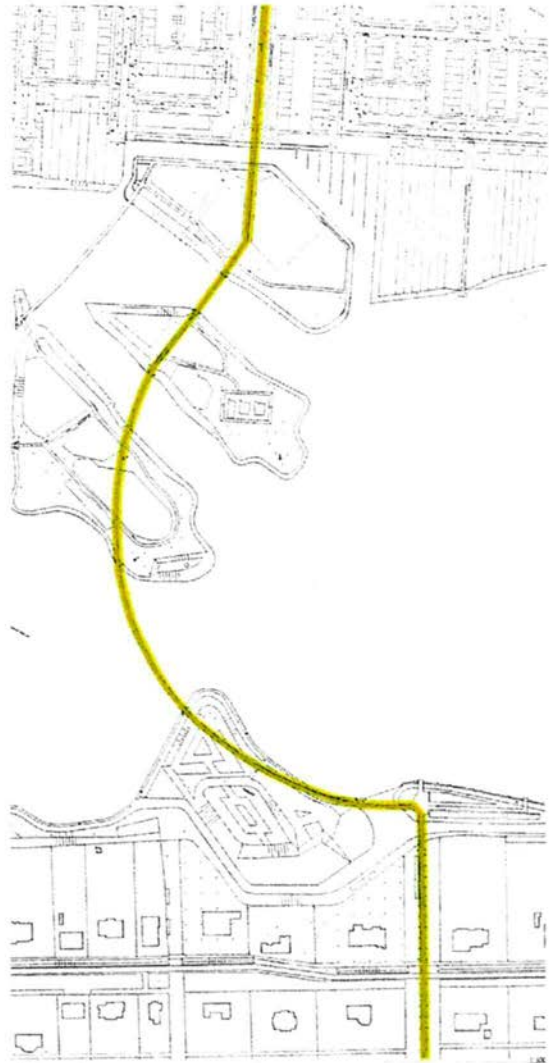
Detail

Detail

Concept

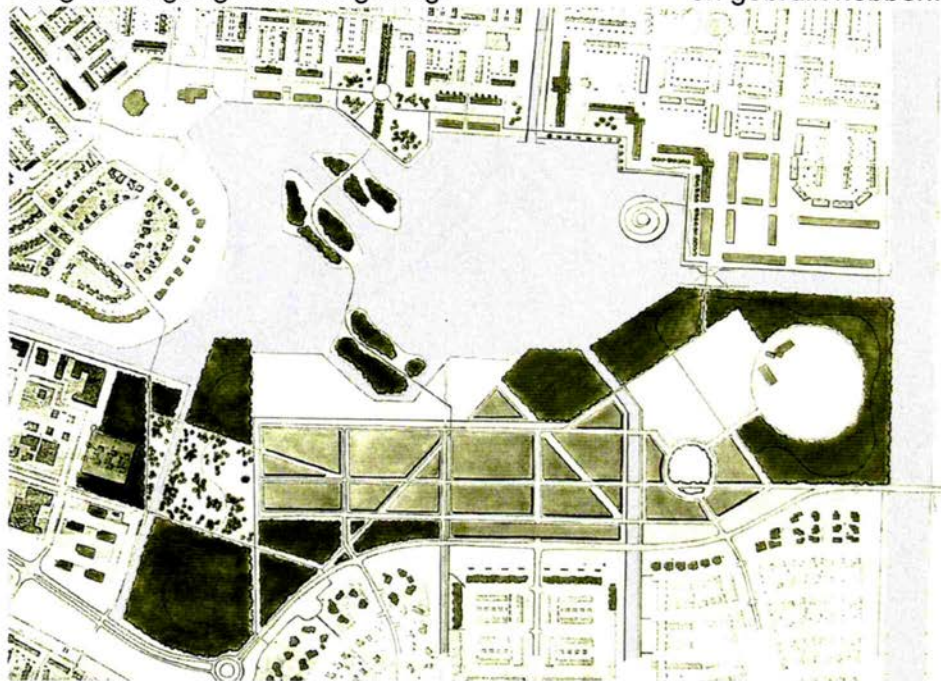

Uitsnede

CONNECTION

Connection legt de verbinding tussen de verschillende vormen van landgebruik die momenteel in Almere erg van elkaar gescheiden zijn. Wonen, verkeer en ontspanning worden aan elkaar gekoppeld, fysiek en visueel. Uit de analyse bleek dat het gebied voor een park op deze plaats erg groot was. Tegelijkertijd verwacht Almere een groei door te maken naar 400.000 inwoners gedurende de komende decennia, waarbij de stad haar groene karakter niet kwijt wenst te raken. Het ontwerp speelt in op deze ontwikkeling door de aanleg van een nieuw woongebied in een kleinere, maar kwalitatief hoogwaardiger groene omgeving.

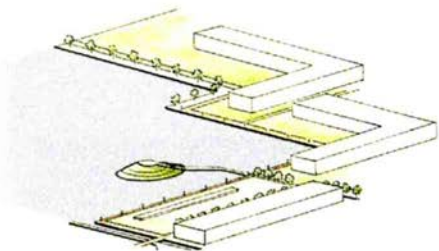
Voor het woongebied is gekozen voor stedelijke bouwblokken. Deze vormen een spannende afwisseling op het veelvuldige voorkomen van eengezinswoning-met-tuin en bieden woonruimte aan bijvoorbeeld starters, ouderen of studenten, groepen die Almere graag wil hebben. Door de strakke vorm van de bouwblokken worden de zichtassen op het park gedefinieerd. De delen van het gebied die park blijven, staan direct in dienst van de mensen die wonen in het nieuwe woongebied en de wijken om het park heen. In plaats van een groot park is het park nu opgedeeld in kleinere delen die elk hun specifieke inrichting en gebruik hebben.

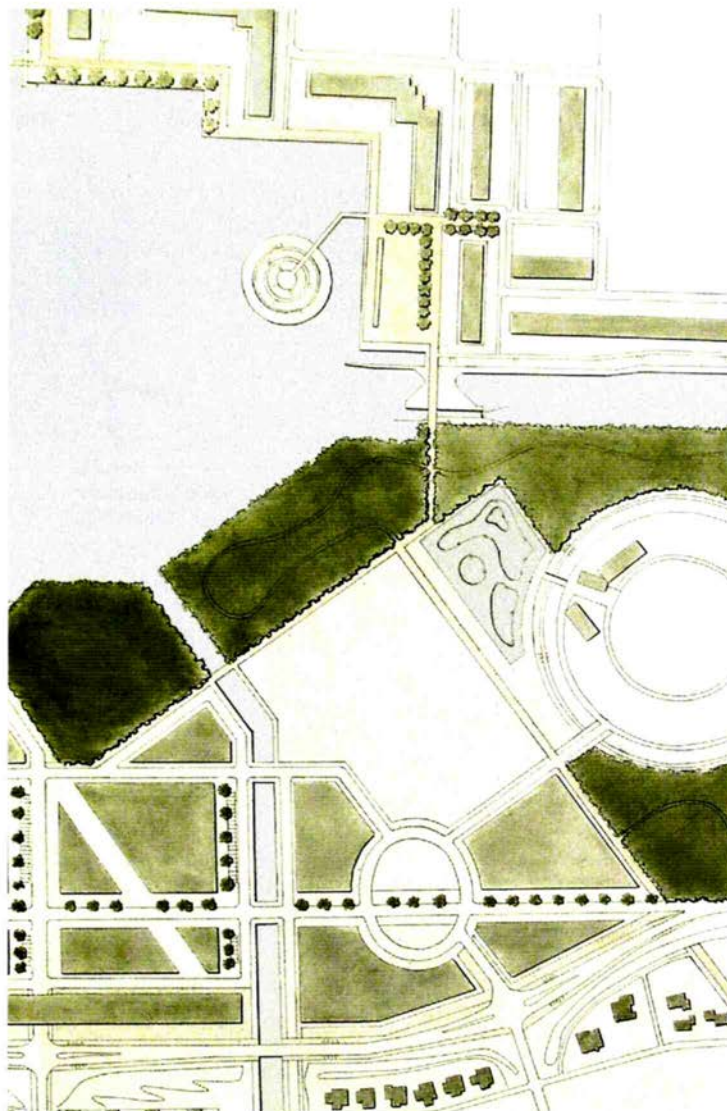
Ontwerp

Concept

Detail

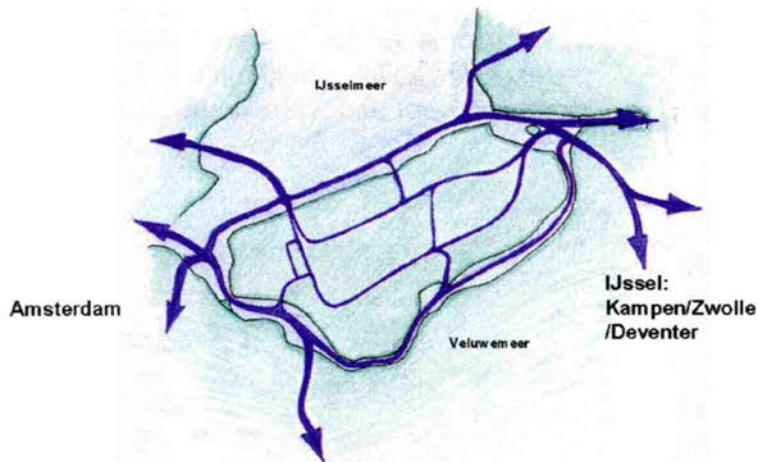

Uitsnede

GROEPSWERK

Groep De Watermakers heeft als gemeenschappelijk kenmerk dat allen het water zien als de belangrijkste kwaliteit van het gebied en dit willen inzetten als middel om van het plangebied een bijzondere plek voor

de stad te maken. Door het vergroten van de plas wordt het parkgebruik geconcentreerd op een kleiner gebied. Door sommigen wordt het waterrijke gebied ook gezien als een bijzondere plek om woningen te plaatsen.

Amersfoort

Almere is ontstaan uit het water en ligt aan verschillende waterroutes

Water is in alle jaargetijden, gebruikt of ongebruikt, een belangrijke kwaliteit

Voorbeeld van een type eiland

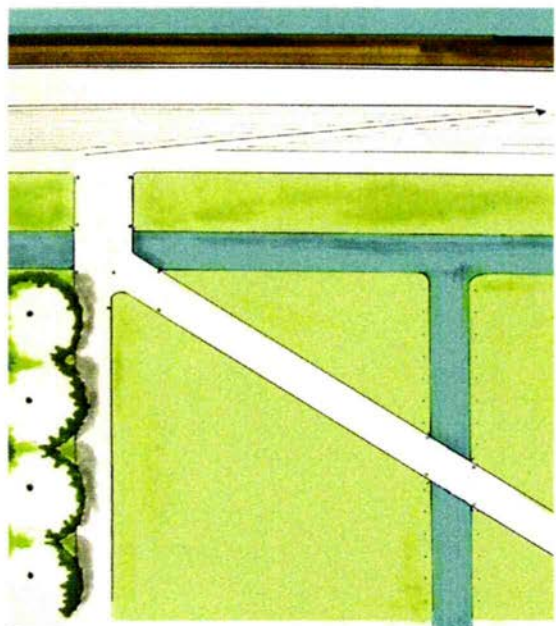
POLDER-ID

In dit ontwerp staat de essentie van de identiteit van Almere centraal. De identiteit van Almere is de polder. Door het land duidelijk onder waterniveau te leggen zal de ervaring van een polder weer herkenbaar worden in dit park. De dijk in het midden van het park zal een duidelijke scheiding zijn tussen het hoge water en het lage land. Dit zal echter alleen overdag opvallend zijn.

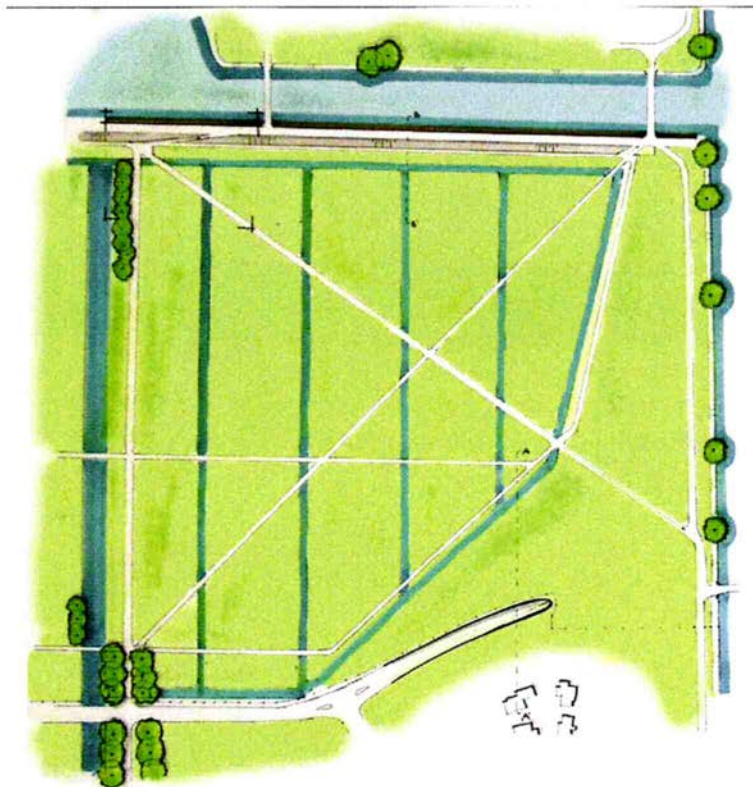
's Nachts verandert de polder in een verzetsheldenmonument, wat de gedachtengang

van het huidige park verbeeldt, door middel van 2143 lichtjes langs de sloten. Naast 'de polder' als identiteit heeft Almere nog een kenmerk: 'alles kan'. Het ideale woonmilieu voor de hedendaagse Nederlander is in Almere gerealiseerd. Zo zal naast de polder ook een typisch Nederlands parkdeel ontstaan aan de noordzijde van het Hannie Schaftpark. Op deze manier zullen alle identiteiten van Almere zich in dit park verenigen.

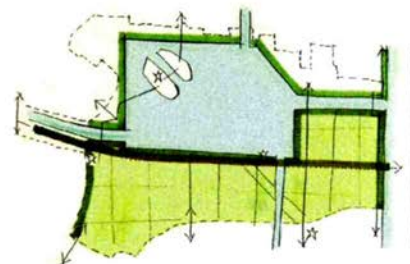

Detail

Uitsnede

Concept

ALLE OGEN OP HET EILAND

Almere is strak, geordend en gevangen in een veelvoud van dezelfde maat. Het vernieuwde Hannie Schaft park is groot en organisch van opzet, een welkome afwisseling voor de Almeerse parkbezoeker. Het water biedt zicht en, in combinatie met het belangrijk maken van knooppunten aan de rand, toegankelijkheid. De knooppunten en de centrale plek zijn de uitzonderingen op de regel. Deze hebben een andere functie dan de overige plekken en zodoende ook een andere inrichting. De paden weten zich gekenmerkt door een enorme variatie voor de

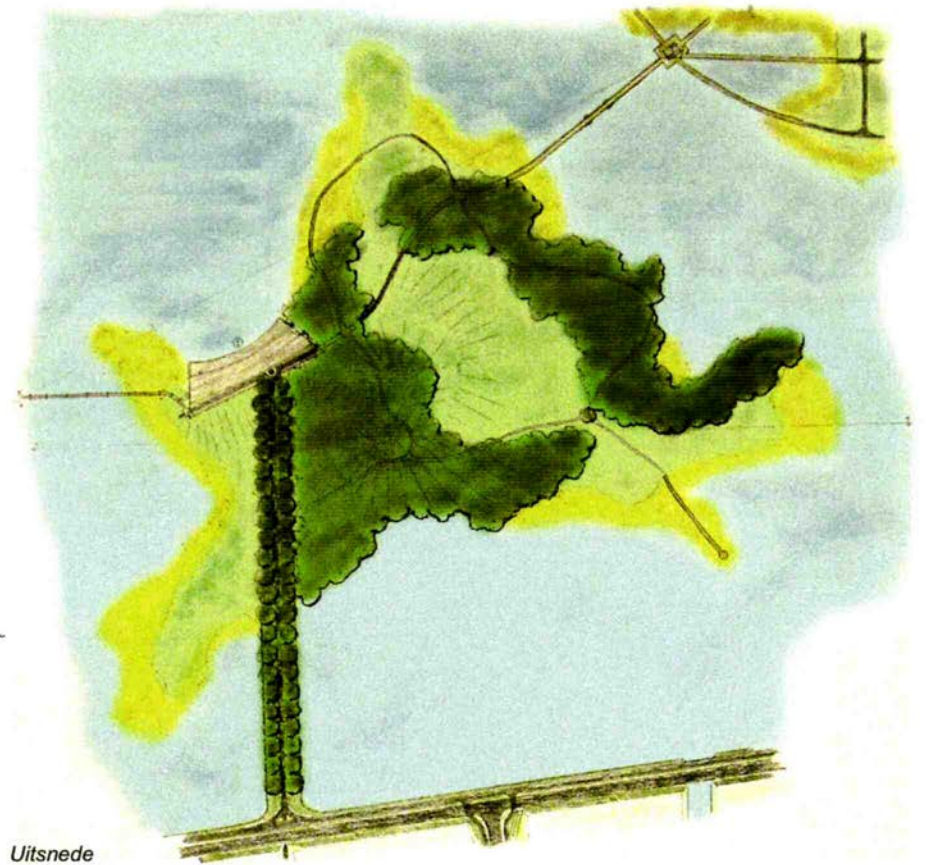
gebruiker, door routes langs alle verschillende landschappelijke eenheden. Het eiland is nu de centrale plek waar de drie verbindingen met het eiland bijeen komen (twee daarvan vormen samen een doorgaande fiets- wandelroute), bosrijk gebied, wilde grasvegetatie en rietvelden, een ligstrand en een enorme vrij te gebruiken weide. Vanuit de knooppunten is zicht op, langs en over het eiland mogelijk. Hierdoor wordt het eiland als eiland ervaren en is het zicht vanuit de knooppunten aantrekkelijk. Variatie, zicht en gebruik staan vanaf nu centraal in dit park.

Ontwerp

Concept

Uitsnede

Detail

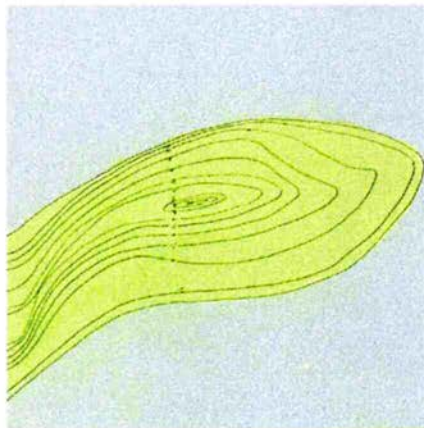
STEPPING STONE

Het Hannie Schaftpark is gelegen in Almere. Deze nieuwe stad bestaat uit veel nieuwbouwwoningen en groen. De mensen die er wonen leven vaak in hun eigen wereldje en gebruiken het groen vaak alleen maar om hun hond uit te laten. Dit komt omdat het aanwezige groen er niet uitnodigend uit ziet. Het plan stepping stone creëert iets wat uniek is voor Almere. Het water wordt optimaal benut door alles in het water te leggen. Bovendien is er voor ieder wel wat te doen. De mensen

uit de wijken kunnen gewoon hun honden uitlaten, je kan door het park heen fietsen, vissen, varen, spelen, enzovoort. Het eigenaardige eiland in het midden zal ook de aandacht vangen, zeker nu het park zo goed zichtbaar is vanaf de weg en vanaf de noordrand. Mensen gaan altijd instinctief naar het topje van de heuvel en kinderen weten ook wel raad met hoogteverschillen. Het park wordt een plek waar mensen in de toekomst graag heen zullen gaan!

Ontwerp

Detail

Uitsnede

Concept

EILANDENRIJK

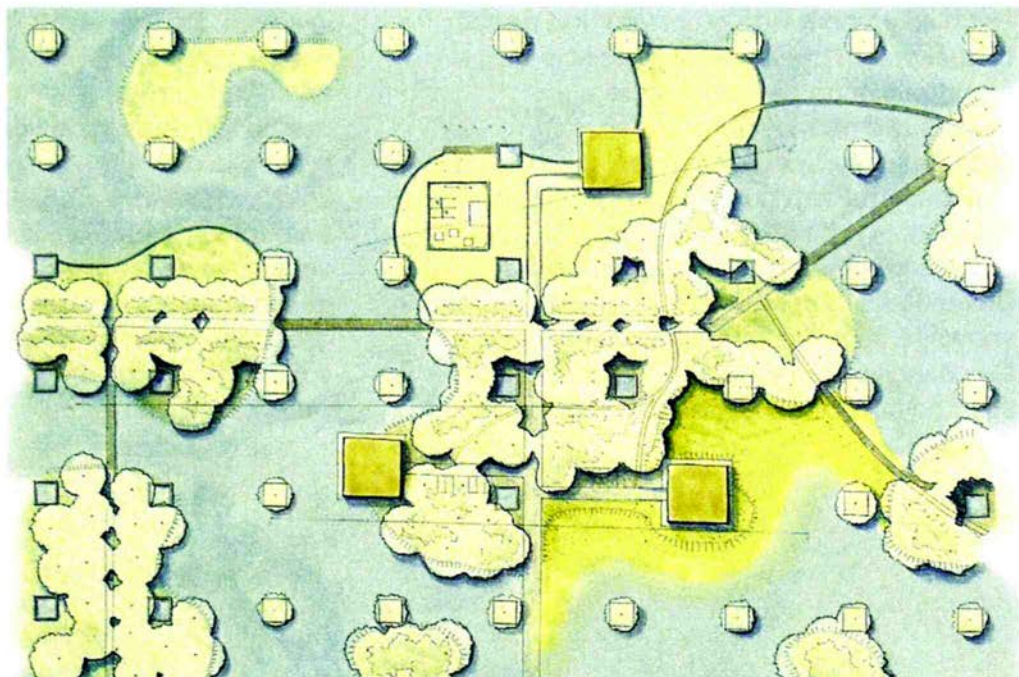
Met het Eilandenrijk is getracht de uniforme, rechtlijnige vormgeving van Almere te doorbreken. Daarnaast hebben de mensen in Almere allen hun eigen achtertuin en daarom is een parkfunctie als zodanig niet de beste oplossing is voor deze plek. Met o.a. het Beatrixpark en de Oostvaarders-plassen in de buurt hebben de Almeerders genoeg mogelijkheden om naar een park te gaan. Er is zoveel mogelijk gebruik gemaakt van aanwezige elementen om het eilandenrijk in haar omgeving te verankeren; door middel van infrastructuur, huidige overgangen land-water

en bosranden en natuurlijk het aanwezige water.

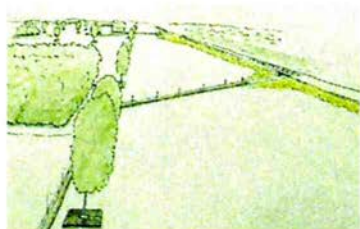
De invulling van de eilanden is deels door middel van urban villa's. Deze hebben ieder hun eigen directe woonomgeving – bos, rietveld, grasvelden etcetera. Mensen die in de villa's wonen hebben geen eigen tuin, maar de gehele openbare ruimte van het eilandenrijk tot hun beschikking. Zij, net als overige Almeerders, kunnen er wandelen door bospercelen over onverharde paden, langs vijvers en over houten bruggen over het water.

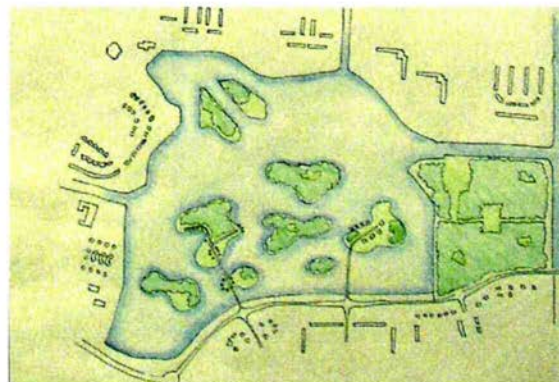
Ontwerp

Uitsnede

Detail

Concept

PARK AAN HET WATER

Het huidige park is te groot voor het aantal bezoekers en heeft weinig speciaals te brengen binnen de stad Almere.

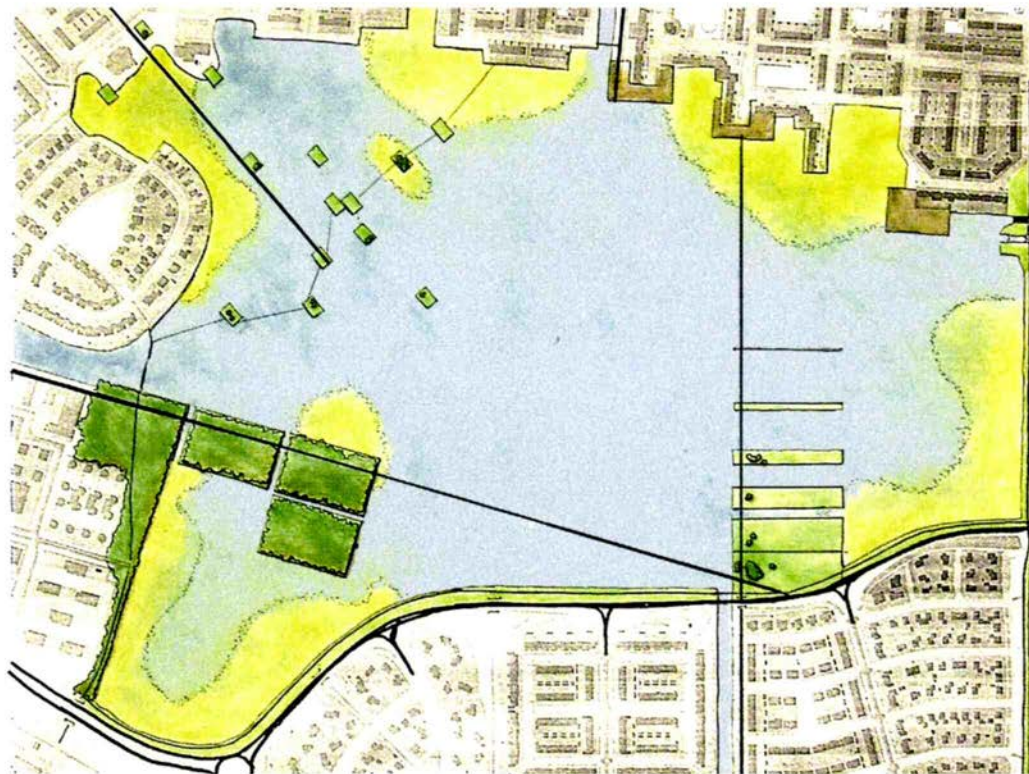
Het nieuwe park bestaat uit een aantal eilanden in de Leeghwaterplas, die wordt uitgebreid tot aan de omliggende woningen. Hierdoor is het park meer geconcentreerd en bevindt het zich op een speciale plek.

Bovendien wordt het water nu meer beleefd vanwege de grote lengte aan oevers.

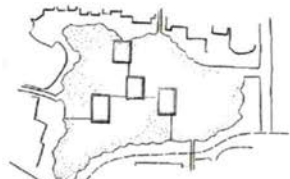
De eilanden zijn rechthoekig en vormen een sterk contrast met het rietmoeras waar ze

in liggen. De wijk wordt meer bij het park betrokken doordat het water nu dichterbij is en er verbindingen zijn, in de vorm van brede fietspaden, tussen de eilanden en belangrijke punten in de wijk.

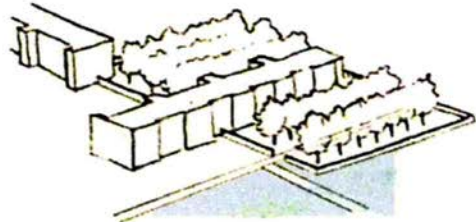
Door variatie in materiaalgebruik, grootte en bereikbaarheid krijgt ieder eiland een verschillende sfeer en gebruik. Het park is geschikt voor grote groepen mensen die willen gaan zwemmen op een warme dag, maar ook voor degenen die rustig en ongestoord aan de waterkant willen zitten.

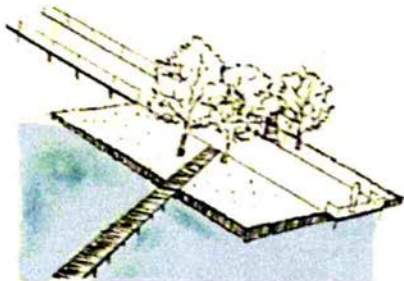
Ontwerp

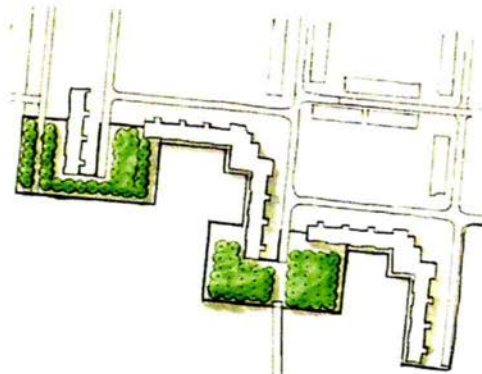
Concept

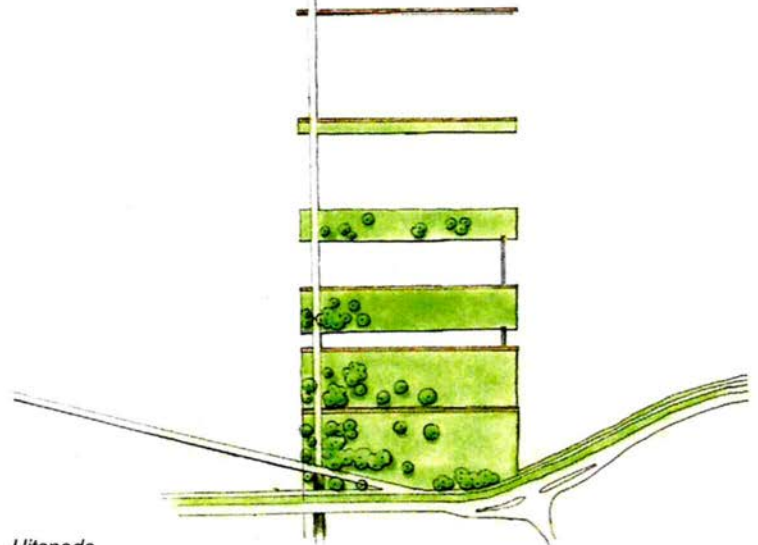
Detail

Detail

Uitsnede

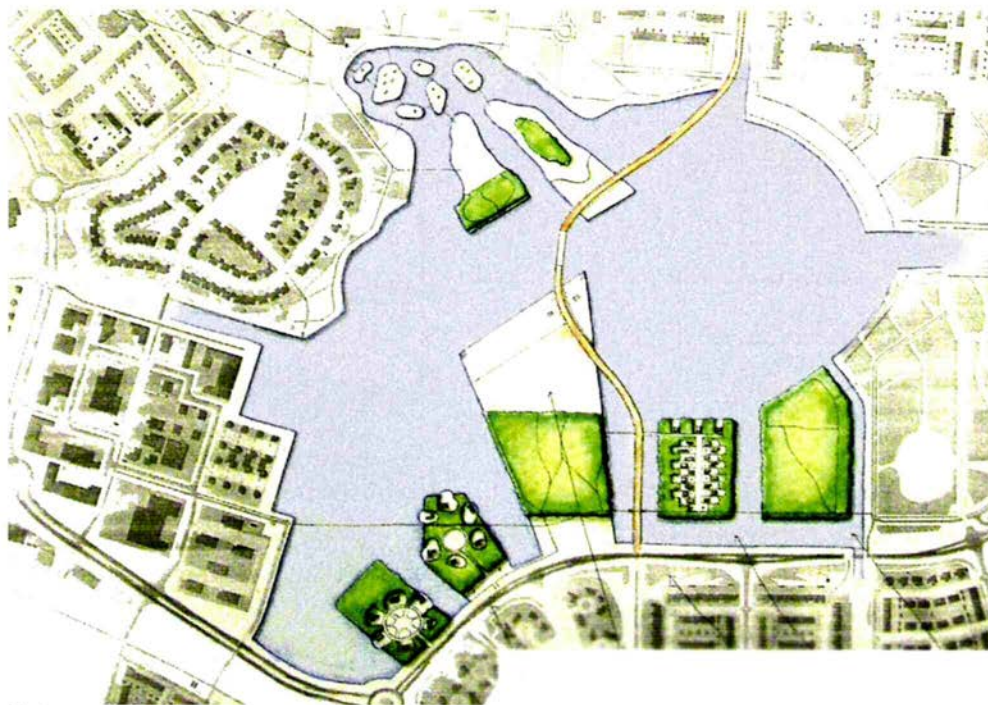

OVERBRUGGING

Het Hannie Schaftpark krijgt in het ontwerp wat een tuin in Almere mist: openheid, vrijheid, ruimte voor sociaal contact, zicht, enz. Water en overbrugging staan centraal in het ontwerp. Het park is opgenomen in het watersysteem van Almere. Almere is gebouwd op water, iets dat iedereen weet.

Het park zal gebruikt worden door de bewoners van de omliggende Waterwijk en Verzetswijk. Doordat de Verzetswijk het park wordt ingetrokken wordt het oppervlak van huidige park verkleind. Het oppervlak water wordt daarentegen vergroot. Op dit moment vormt de Vrijheidsdreef een scheiding tussen

de Waterwijk, het park en de Verzetswijk. Door de lobben, het water en de doorgaande routes worden de scheidingen overbrugd. De doorgaande route en de Vrijheidsdreef zorgen ervoor dat het park intensief gebruikt wordt. De auto-, fiets-, en wandelroutes zorgen voor een optimale beleving van het water. Deze zijn dan ook op minimale hoogte boven het water te vinden, d.m.v. dijken, palen of vlonders. De letterlijke en figuurlijke obstakels om het park te gebruiken worden door het ontwerp overbrugd waardoor het park toegankelijk wordt voor iedereen uit de buurt.

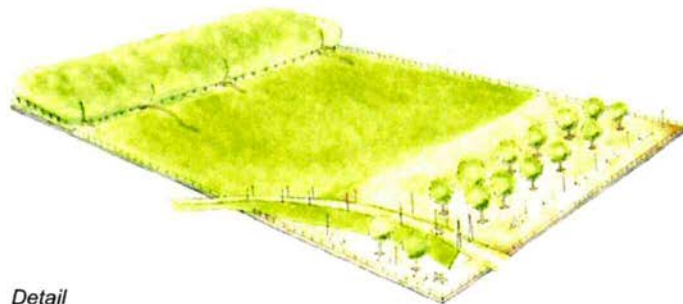
Ontwerp

Concept

Uitsnede

Detail

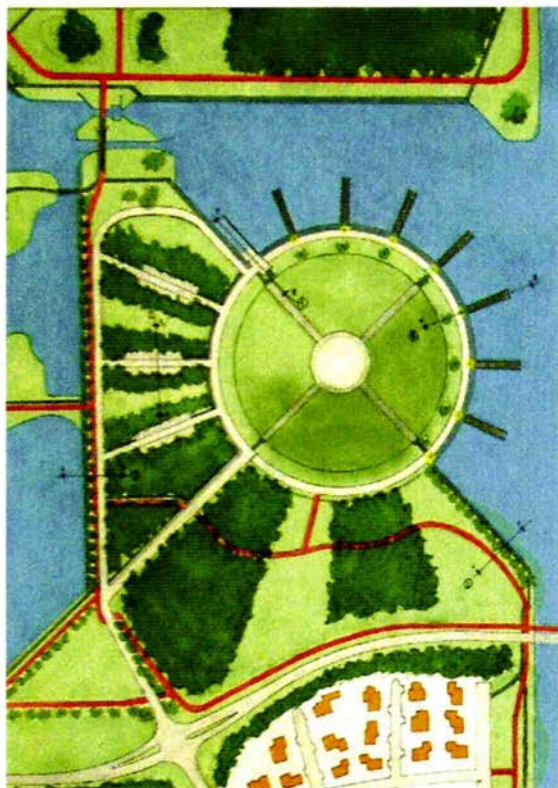
PIT STOP

De formele entree van het park is het havengebied. Wanneer men per auto het park binnenkomt, wordt men geleid langs een promenade en vervolgens naar parkeergelegenheden direct naast het havengebied. Met de boot, via de Hoge Vaart, komt men het eerst bij de haven aan. Hier treft men een verhoging aan, van 25 meter hoog, dat een centrale ligging heeft binnen de haven. Voor de avontuurlijke types die naar boven klimmen is er een uitzicht over het hele parkgebied. Binnen het park zijn er nog meer verschillende verhoogde punten waarvandaan men een prachtig uitzicht heeft. Ook dienen deze verhoogde punten

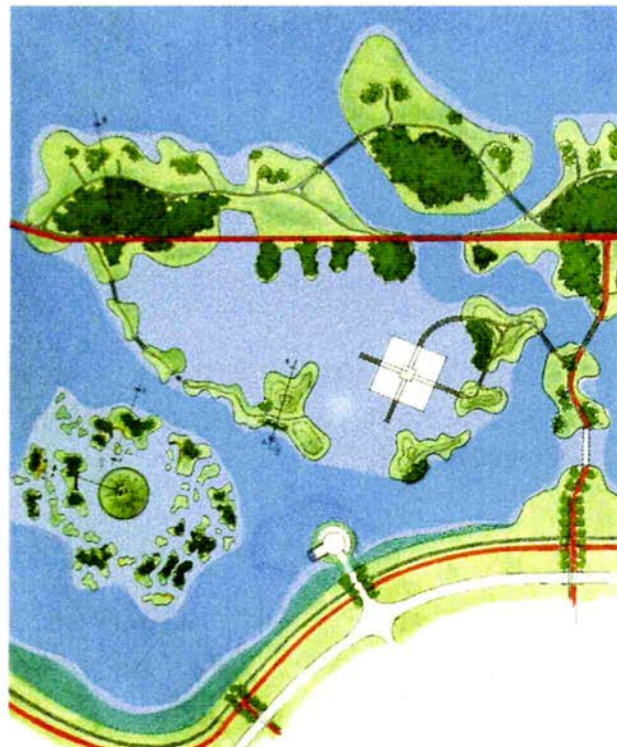
als oriëntatiepunten én als rustplekken. Tevens zijn de lijnen vanuit deze punten duidelijk zichtbaar. Er zijn vanaf de haven vele mogelijke fiets- en wandelroutes door het park. Over het eilandgebied is een fietsroute en er zijn twee wandelroutes: een relaxte route met rustplekken om te picknicken en een avontuurlijke route die de verschillende eilanden op een speelse manier verbindt met elkaar. Hiernaast heeft het park een uitgestrekte wandelboulevard langs de haven. Het eiland gebied is deels alleen bereikbaar per boot. Tenslotte is er een zwemb gebied, met eilanden en randen die dienen als ligweide, om te ontspannen.

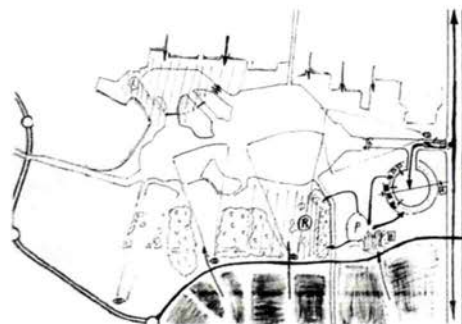
Ontwerp

Detail

Uitsnede

Concept

uitgave

WAGENINGEN UNIVERSITEIT & RESEARCHCENTRUM
Leerstoelgroep Landschapsarchitectuur
September 2005

documentatie

PRACTICUM INRICHTING STEDELIJK GEBIED
LAR - 31806
Januari / Februari 2005

redactie en lay-out

ir. Frank de Josselin de Jong
Minke Mulder

**deze uitgave is mede mogelijk gemaakt door
een financiële bijdrage van
de gemeente Almere**

WAGENINGEN UNIVERSITEIT & RESEARCHCENTRUM